ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 2,626 — Կ. ՊՈԼԻՍ. 1905, ՄԱՅԻՍ 3 — 16 — 11 ՐԷՊԻ ԻՎ Է՛, 1323 — 3 ՄԱՅԻՍ 1321 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

ԲՅԶԱՆԹԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՑ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԲԻԶԱՆԴ ՔԻԶԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ՍԵՐՎԱՆԴԷՍ ԵՒ ԻՐ ԳՈՐԾԸ

ՏՕՆ ՔԻՇՕԹԻ ԵՐԵՔՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Գ.

Վերջապէս, իր ընտանիքը բոլոր իր կարաւոքիւնը զոհելով կ'յաջողի փրկանք տալ և Սերվանդէսն ազատել գերութենէ: Բայց Սպանիա դառնալով, Սերվանդէս ապրուստի ապահովոյ ոեւէ գործ չի կրնար գտնել: Բացարձակ աղքատութիւնը զինքը կ'տիպել ստիպէ նորէն գինուորը ըլլալու: Փորձուելով կրկին և աւերներով իբր զինուոր հոն կ'մնայ: Այս արկածներով և չարչարանքներով լեցուն կեանքին մէջ, ատեն կ'գտնէ միշտ ուսումնասիրելու և գրելու: Փորձուական գտնուած ատեն տեղւոյն գրականութիւնը կ'ճանչնայ մօտէն, որուն գլխաւոր սեռն հովուերգութիւնն էր այն ատեն: Ու Փորթուկալցի գրագէտներուն նմանութեամբ է որ կ'գրէ իր առաջին գործը, կալատիա հովուերգական վէպն որ հակառակ իր քանի մը լաւ յատկութիւններուն օրինակ իր քանի մը լաւ յատկութիւնները չունի, կ'տաս նուէին նաեւ բոլոր այն կեղծիքի թերութիւններն, որոնց ամէնէն մեծ հեղինակը պիտի ըլլար Մերսիէ: Կարծիք կայ միայն թէ ատէն է որ բան իր հակումէն վերադարձած է գինքը, վասն զի այնպէս կ'կարծուի թէ կալատիան գրած է յատկապէս հաճելի ըլլալու համար երիտասարդ աղջկան մը — իրեն պէս ազնուական և աղքատ — որուն հետ ամուսնացաւ յետոյ: Ալ այդ ժամանակէն յետոյ Սերվանդէսի կեանքը օրւան հացին եռանդէն մշտապէս վազք մը կ'ըլլայ: Կնոջմէն զատ, հետն ունէր իր քոյրն, աղջկին և երկու ազգական կիներ. հինգ հոգիով ընտանիք մը և ինք սակայ մը չունէր: Թրիքովը փորձեց ապրիլ, ու ոչնչ թատերգութիւններ գրել, որոնք օրւան ուղղութեան համաձայն չըլլալով ընդունելութիւն չգտան:

Լօքէ տը Վէկան ամբողջ ժամանակը գրած էր Սպանիացի ժողովուրդին տալով՝ անոր խառնուածքին և երեւակայութեանն յարմար թատերգութիւններ: Սերվանդէս՝ իր դասական զարգացումին ազդեցութեամբ՝ քննադատութեան ապերասան ուղղութիւնն և փորձեց դասական ճամով թատերգութիւններ գրել: Բնաւ ընդունելութիւն չգտաւ, որով այդ գաղափարէն հրաժարեցաւ. յետոյ վերջապէս հոն դառնալու համար՝ այս անգամ ընկճուած Լօքէ տը Վէկայի ազդեցութենէն և անոր նմանութիւնը կեղծելով. բայց իր մէջը կ'պակսէր այդ սեռին յարմարութիւնը: Թատերգական իր մէջ չար պզիկ էր վիպասանին քով, որուն ունեցած յարմարութիւնը միայն վերջինն զգաց: Այս անյաջողութիւններէն յուսահատ, ամէն բանի ձեռք զարկաւ ապրելու և իրեններուն օգնելու համար: Առեւտրական ձեռնարկներ ըրաւ, ամէնէն հասարակ, ամէնէն աննշան գործերու մէջ մտաւ: Նոյն իսկ պահ մը խորհեցաւ Ամերիկա անցնիլ և հոն բախտ փնտռել: Իր աղքատութիւնն օգտակար եղած է իրեն, վասն զի ապրուստի համար իր չափազանցեալ ջանքերն առիթներ եղած են իրեն՝ դիտելու, տիպարներն և բարքերը ճանչնալու: Խառնուածքով զուարթամիտ ըլլալով և ոգիով՝ լաւատես, իր անունէն կեանքին գառնանալու տեղ, իբրեւ դիտող մը նկատած է զայն: Իր հանգիստի վայրկեաններուն նոյնիսկ զուարճացած՝ այն տարօրինակ դէրով կ'խաղար, բայց աղքատութիւնն հատ առ հատ վնասակար ալ եղած է, վասն զի իր գործերուն մեծագոյն մասն օտիպրած է հապճեպով գրելու՝ ապրելու համար և հազ գանելու համար ձեռնարկած է չատ մը գործերու. այս պատճառու քիչ ատեն ունեցած է գրականութեան յատկացելու: Ինքն իսկ տեղ մը գրած է. «Աղքատ բանաստեղծին Աւտուածային յղացմանց և մտածմանց կէսը կ'կորսուի այն հոգերով զոր ապրուստը կ'պահանջէ.» Բայց իր ճակատագրի լրումն եղաւ իր բանտարկութիւնը: Վասն զի իր տանձնած բազմազան գործոց մէջ ատեն մ'ալ հարկահաւաք եղաւ Անտալուզիոյ Մանր գաւառին մէջ: Բայց Մանչի կամ Մանխայի մէկ մասին տուրքերն հաւաքելու գացած ըլլալով, տեղացիներն ընդդիմացան և նոյն իսկ զինքը բանտ դրին: Այսպէս բախտախնդրութենէ վհատելու տեղ, Սերվանդէս, մանաւորապէս Մանչի մէջ իր ուսումնասիրած բարքերուն ու տիպարներուն ազդեցութեամբը, բանտին մէջ սկսաւ գրել վէպերուն ամէնէն զուարթն՝ որ սակայն էր նաեւ ամէնէն ալ իմաստասիրականներէն մէկը:

1605ին հրատարակուեցաւ Տօն Քիշոթին առաջին մասը «Կեանք և գործերն ազնուական և հանճարեղ Ասպետին Տօն Քիշոթի Մանխայի», որ անագին ընդունելութիւն գտաւ ժողովուրդին զի անոր մէջ կ'գանէր անթաղդատելի համ մը, սրամտութիւն մը, և կենդանութիւն մը: Բայց գրագէտներն, որոնք այդ գործին մէջ քննադատուած էին, նախանձէ ու բարկութենէ դրդուած՝ հալածեցին հեղինակն, ինչպէս և բոլոր տիպարներն որոնք հոն ծաղրուած էին: Անոնք որ փայփայուած չէին գործին մէջ, անտարբեր մնացին հանդէպ անոր, ժողովուրդը միայն ախրեց զայն:Այդ չաղուխիւնը նորէն իր ապրուստը չապահովեց: Նեղութիւնն, առանկ կարօտը միշտ անբաժան մնացին իրմէ: Միւս կողմէն իր հանճարին արժանի յարգանքը չվայելեց. ոչ միայն չգնահատուեցաւ գրագէտներէն զոր իր՝ անաչառ և անկախ ճաշակովը քննադատած էր, այլ նոյն իսկ կեանքի այլեւայլ պարագաներուն մէջ չուեց նեցաւ այն մեծարանքը զոր ժողովուրդը կ'պարտի իրեն ճշմարտապէս ծառայողներուն: Կեղծը իր փողոցին մէջ ամէր մը գործած ըլլալուն համար, երկրորդ անգամ նորէն բանտ դրուեցաւ: Կոմս մը որ զրուն ձօնեց իր նորելիները, կարեւորութիւն անգամ չտուաւ իրեն: Գրող մը յանդգնեցաւ Տօն Քիշոթին չարունակութիւնը գրել, իր անահ տիպարներն ու անբաղդատելի վէպը տափակութիւններով լղրճել և նոյն իսկ վինջը նախատել անոր մէջ: Ատիկա ատէն իրեն որ ինքն ալ գրէ Տօն Քիշոթին երկրորդ մասն, որ թերեւս աւելի լաւ է առաջինէն և որ իր ապիկար ընդօրինակողը խաչտառակ ըրած է: Բայց իր այդ գործն հրատարակուելու համար հաւատացագրութենէն առաջանք ունեցաւ: Վերջապէս, ծեր, աղքատ, հիւանդ, լքուած, յուսահատած, գնաց վանք մը քաշուեցաւ և հոն մեռաւ 1616ին, անդուք, առանց անմամբ վայելելու մէկ պզտիկ մասն իսկ այն անհուն հրացումին զոր իր գործին վրայ պիտի ունենար յետոյ ամբողջ մարդկութիւնը: Իր մարմինն ալ կորուեցաւ և Սպանիա ոչ իսկ գիտէ թէ ո՛ր կ'գտնուին անկորոտիքները իր ամենամեծ հանճարին, որուն այս երեքհարիւրամեակը կ'նշէ այսօր այնքան խանդավառութեամբ:

Դ.

1605ին երբ երեւաց «Տօն Քիշոթ»ի առաջին հատորն, անկիա մեծ յաջողութիւն մ'եղաւ և մինչդամայն մեծ հարուած մը իր միլվայրին դէմ, որ անմիկալի մը առնէ գաւ ինքզինքը: Սերվանդէս իր հրաչակերտն սկսած ատեն նպատակ ունէր միայն ծաղրել ասպետական վէպերը, որք սպանիական գրականութիւնն ողողած էին և ձախորդ ազդեցութիւնը բարքերու մէջ մտած էր: Բայց Սերվանդէս հանճարներու յատուկ անկիա կազմութեամբ այլ պատկանութիւն մը կատարելու աշխ պատրաստամտութեամբ անգրագիտութեամբ մը իր նպատակէն անդին անցաւ: Եթէ պարզ խեղկատակութիւն մը և հեգնութիւն մ'ըլլար իր գործը, վազանցուկ նշանակութիւն մը պիտի ունենար և պիտի կորուէր այն անհամ վերջերն ու ծաղրուելու համար զոր կ'պատչէ: Գործին վերջերը Սանչօ կ'սկսի խելացի և կրնան դատողութեամբ մը խորհրդածութիւններ ընել իրերուն և մարդերուն վրայ: Տիպարներուն այս զարգացումն որ առաջին մասին վերջերը կ'սկսի արդէն, բոլորովին նոր և աւելի ուժով և գործածելի է քան իր Ռօսինանդ բարեկամը: Տօն Քիշոթ արկածներու մէջ կ'նետուի՝ ապահոներու չարքին մէջ կ'մտնէ հանդիպած ատենին վերջերը կ'սկսի արդէն, բոլորովին նոր, նոյնպէս չհեհեան պատկերներու, որոնք հետզհետէ աւելի իմաստալից են և որոնց ամէնէն վերջինը՝ այն ուր Տօն Քիշոթ կ'մեռնի իր ծառային քովը որ անկեղծօքէն կուլայ, ա՛լ զաւեշտ ըլլալէ կ'դադրի եւ ճշմարիտ յուզման պատկեր մը կ'ըլլայ: Այդ լաւագոյն տարբերուն քով կայ նաեւ ասոր մը եւս որ միակ թերութիւնն է Սերվանդէսին և անկիա ամենայն հաւանականութեամբ այն միակ ասրն է զոր Սերվանդէս օրւան, ժամանակին եւ ընթերցողներուն՝ այսինքն միջավայրին ազդեցութենէն առաջ հակառակ իր չատ մը ըմբռնումներովը զինքը չրջապատողներուն հակազդել նկրատ ըլլալուն:

Այդ տարրը ասմանէսն է, այսինքն այն տիրային պատմուածքները որոց մէջ հեգնութիւնը կ'անհետանայ եւ անհամ և կեղծ վիպասանութիւն մը կ'մնայ, այն զոր ինքը կ'ծաղրէր այնքան: Բայց այդ բիծերը քիչ են եւ երկրորդ մասին մէջ գրեթէ չկան: Պատմուածքին գալով, հասմէ, հակիրճ և սուր հանգամանք մ'ունի եւ ոճը բացի սիրային մասերէն—ուր երբեմն կ'ճոռոմանայ—միշտ կենդանի, վառ վառուն եւ սիրուն է:

Այս բազմազան յատկութեանց համար է որ Տօն Քիշոթն ամէն ժամանակներու, ամէն ազգերու, ամէն հասակներու և ամէն ասթիճանի մտքերու սիրական գիրքերէն պիտի մնայ միշտ, այն գիրքերէն որոնք դերազանցապէս մարդկային ըլլալով՝ ամէնուն համար ալ հասկնալի մասմ՝ ունին:

Դժբախտաբար մեզ Հայերս ենք որ քնաւ կարեւորութիւն չենք տուած այն հրաչակերտին, և նոյնիսկ կատարեալ ամբողջական թարգմանութիւն մը չունինք: Տէրեանց անոր առաջին մասը թարգմանած է հայատառ Թուրքերէնի 1868ին, բայց որչափ կ'կարծուի երկրորդ հատորը չէ երեւցած: Իսկ 1874ին ալ Սամաթիոյ Ս. Սահակեան վարժարանի ուսանողներէն մեկը զայն Հայերէնի թարգմանել ձեռնարկած է, բայց որչափ կ'կարծուի այն ալ պակասաւոր է: Գէթ լիակատար թարգմանութիւն մը կարեւոր էր տեղ մը ունենար մեր մէջ: (*)

Ս.ՓՇՏԱՆԿ Ա. Ա.ԼՊՕՅԱՃԵԱՆ

Վ Ե Ր Ջ

(*). — Այս տողերը գրուած են զանազան հեղինակներու հետազոտութեամբ և օգտուելով քանի մը քննադատներէ: Աւելորդ համարեցինք իւրաքանչիւր հատուածի տակ ծանօթութիւն մը դնել և աղբիւրները ցոյց տալ: Այդքան տեղական և սամնամափակ հանգամանք ունեցող գրականութեան մը վրայ գրուած տողերու համար այս ծանօթութիւնը դնել նոյն իսկ աւելորդ է, վասն զի ուշիմ ընթերցողը չատ դիւրաւ կրնայ հետեւցնել թէ առանց ծանօթացուցիչ հեղինակութեանց, անոր վրայ լիակատար գաղափար մը կազմել կարելի չէ:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՆԻՖԱՔՈՒՐԱՅԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Իտալական վաճառի գլխաւոր արտադրութիւնների վրայ խօսեցանք և բացատրեցինք թէ որչափ մեծ քանակութիւններ ներածելու վրայ են. հիմա գանք երկրորդական տեսակներուն:

Այս կարգի ապրանք չենթարկուին վիճակն աղօտ է. երբեք առաջիններուն հետ չեն կրնար բաղդատուել. իրենց ապրանքներուն վրայ ամէն տեսակ թերութիւն կ'գտնուի, գործերնին կեղծ և օրինակները միշտ առաջիններուն նմանողութիւնն և չատ անգամ ընդօրինակութիւնն են: Գրելով օրինակներու քաղաքութեանց՝ իրարու անհամաձայն գործերն իրարու մօտ դնելով անճաշակ և անճանաչելի ապրանք մը կ'յանձնեն, իբր թէ այնինչ թիւնն այնինչին քով կ'աւրուի եղեր. (հիմնական ապրանքներուն ամէնուն ալ գործերն արհեստական են՝ այսինքն քիմիական բաղադրութեանց արդիւնք.) աւելի լաւ է ըսել դեռ կատարելապէս համաձայն չեն:

Պէտք կատաւ չխնայել համար իրենց ունեցած դիւրութեան չնորհիւ ասան իրենց կարգին աշխատիլ, նախ մէկ հոգի մ'էր, յետոյ երկու եղաւ, իսկ հիմա չորս հոգի եղան, զատ զատ գործատաններ ունին: Ասոնց արտադրած ապրանքն իտալական երկրորդ կարգի վաճառներուն և անգլիական խիճ-խճներուն սպառումը բոլորովին խափանեց. իբրև ապրանք մեծ արժէք մը չունի, քանի որ մեծապէս գործածելի է. յամառորդ խաբելու յատկութիւն մ'ունի, և օրինակներն ալ ամբողջութեամբ ընդօրինակած ըլլալով իտալական առաջին ապրանքէն, իրենց սպառումը գրեթէ հաւասար է ասոր քանակութեան և չատ հաւանականութիւն կայ որ այս ընդօրինակիչ ուղղութեամբ պիտի դպին վերջ ի վերոյ անոր: Գործներ անեղծութիւնն և տեւի (մեր) յատկութիւնը չատ լաւ յարմարցուած են. Գալով իրենց գիներուն, ասոնք ալ առանց իրենց մէջ մասնաւոր համամասնութիւն ունենալու գրեթէ միևնոյն գիները կը պահանջեն, այնպէս կ'կարծուի թէ ծայրը ծայրին հասած և չկրնն չան մը միայն դրուած է որով անկարելի դարձած ըլլայ իրարու հետ մրցիլ. ամէն պարագայի մէջ սա տեղը է որ իտալական Սէնտիպայի նման արտադրոյ կարգի չան մը չի թողուր իրենց այսօրուան գինը, չատ չափաւոր է և իրենց ապրանքին ալ բուն արժէքը:

Գերմանական վաճառ և լուքսէմպուրգները խիտ մաքուր ապագրութիւն և խնամքոտ բաղդատութիւններ ունին, միայն թէ իրենց գիներուն բարձրութեան պատճառաւ ամմամափակ սպառում մ'ունին. կան այն ատենն որ երեսը կ'դարձնէ և աղօտ ապրանքներ որոց ծախրներուն բացուած ատենը մարդ կ'հիանայ արհեստին կատարելութիւնը տեսնելով. իրենց ա'յս ատենն փայլով հանգերձ գոյներնին կատարելապէս անհոծ են, ինչ որ մեզի համար գործանք կը սեպուհատ, մինչդեռ ատեն հատատատելով քիմիագիտութեան հակայ յառաջդիմութիւններն այդ երկրին մէջ: Գերմանական ամէն գործարանատէր գիրար յիշեցնող տեսակներ ունին, նոյնպէս օրինակներն ալ իրարու չատ մեծ բաներ ըլլալով հարկ չեն թողուր քանի մը տուներէն միանգամայն պէտք հագալու:

Գերմանք իրենց գոյներու և բաղադրութեանց ճոխութեան չափ ալ ունին չատ գոյներով տպելու յատկութիւնը. կ'ըսուի թէ աշխարհիս ամենահզօր և բաղդատ գոյներով արտադրող մեքենան հոդ է, կրկնայ եղեր միանգամայն 16 գոյնով այսինքն 16 գոյնով տպել: Անգլիականներուն քով մինչև հիմա 9—10 գոյնէ աւելի տեսնուած չէ, իտալացիները մինչև 5ի չափը կ'դատան, միայն Դաղղիացիները բաղդատ գոյներով կ'բանին, այն ալ բաւրդէ տպածներու վրայ: Արդէն չատ դիտելի պարագայ մ'է որ Անգլիոյ մէջ տպատած թուղթի վրայ գծանատ պատկերներուն մեծամասնութիւնը Լայբցիկի տպագրիչներուն արտադրութիւններն են, այս հաշուով կրնանք ըսել թէ Գերմանք տպագրութեան արհեստին մէջ առաջնակարգ դիրքը գրաւած են թէ՛ թուղթի և թէ կտաւի վրայ:

*** Անգլիական տպագործին սպառումը խափանող երկրորդ ապրանքը կուգայ Բաւդեն կոչուած գաստպրգը, ասկիա պէլճ կոդուած կտաւի վրայ տպուելով, միայն հանուն սահ եղած է. կան գաւառներ որ վրձնին աւելի դայս կ'պահանջեն. իսկ կան տեղեր որ երկաթը միանգամայն կ'կերայ. գլխաւոր չինողներն իտալական, գերմանական, ասպանական եւ անգլիական գործարանատէրներն են. հոս Պէլճը գործ չունի. իտալականները վրձոր արտադրող տուներէ կ'քաշկանան. Անհնարին այս ապրանքին համար ալ գին կ'որոշէ, սակայն իր գործառնութիւնները վրձորին պէս ընդարձակ հասնմատարութիւն մը չունին, երկրորդական տուներն յաղագ են այս տեսակին մէջ եւ միչտ մրցակից են իրեն, որով իր գործերը սահմանափակուած են:

Գերմանական թուղթերն նշանաւոր տեղ մ'ունին ձիւտ իրենց վրձորին նման փայլուն եւ գիւցազուն յատկութեան համար. գիները թէեւ սուղ են, սակայն սահկ արգելք մ'եղած չէ քիչ սպառման. ամէնէն չատ հոս՝ Պոլիս՝ տեղական համար կ'սպառի Մեհկին Մըզրէի ձիւղն որ կ'պատրաստէ մ'ընել Իտալիա համբոյրել ուղղութեան հետեւելով ծանօթութիւնները տալով. Նախ պէտք է գիտնալ որ ամբողջ Իտալիոյ հիւանդասներն գաւառներն մէջ պահած են գործարանատերերը. իբրեւ կեդրոն Լոմպարտիոյ (Միլան) գաւառը կայ յատկայն անոր ալ գլխ.քաղաքը զարկ է Մանչեսդրըի առած դիւրութիւններէն. Մանչեսդրըի մէջ միայն չորս գլխաւոր փողոցները պատելով պիտի կրնաս ամբողջ պէտքդ հոգալ, մինչդեռ հոս ամբողջ գաւառ մը տակն ու վրայ պիտի ընես. սա առտյգ է որ Միլանէն երթեւեկ կատեսնց համար ամէն տեսակ դիւրութիւններ կան, մրայն ժամանակի կորուստ մը կայ որ եթէ կ'ուզէք երկրին աղուոր տեսարաններուն հետ կրնաք փոխարինել: Այսպէս օրէ ապրանք գնելու համար Մանչեսդրէն ունեցած դիւրութեանց դէմ հոս դժուարութիւն կ'ներկայանայ. չես կրնար մրնոյն տեսակ ապրանքները բաղդատել, որովհետեւ իրարմէ հեռու կեդրոններ կ'գտնուին: Անգլիացի գործարանատէրներն ալ սփռած են ամբողջ Լանքաչար գաւառին մէջ, սակայն մինչդեռ ալ իրենց գրասենեակները Մանչեսդրը հաստատած են. ասկիա երբեք արգելք մը եղած չէ գործերուն կանոնաւոր ընթացքին, քանի որ փաստիքան գրասենեակին հրամանագրութեան հետազոտելով կը գործէ. ինչ-ոէ ուրեմն Միլան վաճառատեղ եւ չատ ընդարձակ քաղաք մը ըլլալով հանդերձ, կեդրոն չհանդիսանայ. այս մասին կարծենք թէ գործարանատերերը սխալ կ'մտածեն. գործարանատեր մը պէտք չէ մեծքնաներու սենեակէն փնտռել, թէեւ խնայողութեան եւ հակոդութեան տեսակէտով ազէկ է, սակայն յաճախորդին հաժար լաւ կթէ չի տար: Միլանի մէջ գրասենեակ ունեցողները սթօք ապրանքի վրայ չատ յոյզ առեւտուր ընելու վրայ են, ասկիա անտեսելի բան մը չէ, չատ անգամ տեսնուած է որ սթօքը հրաման արուած ապրանքներէն աւելի յոյզ գինով ծախուած է:

Մոռցանք վերը յիշելու թէ Միլան պզտիկ դիւրութիւն մ'ունի, այն է Առեւտրական Սենեկին Մրգէլի ձիւղն որ կ'պատրաստակ ամէն տեսակ փաստիքաններու պատագրութիւններէն նմոյշներ, և այն տեղի անօբէնը թէ՛ գրատ և թէ գործ նախ ամէն կերպով դիւրութիւններ կուտայ դիմողներուն. բարեկամներէս մին ալ վայելած ըլլալով անոր աջակցութիւնը գովեստով կ'պատմէր անոր օգնութիւնները:

*** Մեր հրապարակին վրայ անցեալ չափ ալ կարեւոր գնումներ չեղան. սակայն բաղդատմամբ առկի հօմնակներու ամուլ վիճակին՝ քիչ մը զարմնում կայ. գաւառացի ճամբորդներէն ուրի եւրոպացի ճամբորդ վաճառողներու մեծերքը կայ. այս տարի այս բերքէն չատ ու չատ վաչկրելնք, կ'երեւայ թէ անցեալ աշնան գործերն իրենց բերքը համ տուած ըլլալով ամենքն ալ հոս թափուելու վրայ են. կրնաք երեւակայել թէ վաճառականը ի՛նչ կ'զգայ ի տես այս ինքնակոչ վաճառորդներուն որոնք քաղաքավարական խօսակցութիւններէն վերջ պիտի խօսին իրենց նոր ապրանքներուն վրայ... սահկայն հիները, անցեալ տարուընէ մնացածները ի՞նչ ընել... Եղանակին յուսացուած գործերը սկսելով վերջ տային այս կատակերգութեանց, որովհետեւ ա'լ վաճառականներուն դժգոհութիւնը՝ իրաց այս վիճակէն՝ գագաթնակէտին հասած է:

Մայիս 2.

ՊԱՏՈՒԵԼԻՆԵՐՈՒՆ ՅԱՆԳՆԱԺՈՂՈՎԸ

Բոլոր այն պատուելիները որք հակառակ էին Ութքհէլերի 20,000 տղերքին նուիրատուութեան ընդունելութեան, յանձնաժողով մը կազմեցին, նպատակ ունենալով հանրային կարծիքը պատրաստել որ այսուհետեւ անմարդուր տղերքերէ բնաւ դրամ չընդունի հոգեւոր պէտքերու համար: Այս պատուելիները կ'ըսեն թէ «Աշխատասէր Բարիւղի ընկերութեան» հետեւած ուղղութիւնը պէտք ունի այսպիսի

պայքարի մը։ «Քրիստոսի Եկեղեցին փորձութեան մէջ ինկած է, ինչպէս նաեւ բոլոր այն առեւտրական մեծ հարստահարիչներն որք Եկեղեցւոյ պաշտպանութեան կ'ապաւինին։» Ակներեւ է որ Պատուելեաց Ցանձնաժողովը դժուար գործի մը կ'ձեռնարկէ։ Մր. Ռաքֆէլլըր գրեթէ ամէն օր առատօրէն գումարներ կ'նուիրէ կրթական և կրօնական նպատակներու համար, և քիչեր միայն առարկութիւն կ'ընեն անոր «աղտոտած դրամի» ընդունելու։ Ռաքֆէլլըրի բարեկամները կ'ըսեն թէ «Սդանտարտ Ցարիւղի ընկերութեան» ուղղութիւնն ուրիշ ոեւէ ամերիկեան ընկերութեան ուղղութեան չափ լաւ է, և «աղտոտ դրամի» դէմ խաչակրութիւն կազմողները մեծ մասամբ նախանձէ և անձնական շահերէ դրդուած են։ Հետաքրքրական է անշուշտ գիտնալ թէ բոլոր այս վիճաբանութեանց առարկան՝ Մր. Ռաքֆէլլըր ի՛նչ կ'ըսէ այս մասին. — Տէյլի Թելէկրաֆի Պոսդընի թղթակիցը կ'հաղորդէ թէ այս պահուս Ցարիւղի Իշխանը բաց դաշտի մէջ գնտակ խաղալու զբաղած է և վիճաբանութեան կարեւորութիւն անգամ տուած չունի։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԱՐՈՔԻ ԽՆԴԻՐԸ.—Տէյլի Թելէկրաֆ հետեւեալ տեղեկութիւններն ստացած է Դանճէրէն.—Այս պահուս Մարոքի մայրաքաղաքին կացութիւնն հետեւեալն է։ Ֆրանսական պատուիրակութիւնը չորս ամիսներէ ի վեր Էմիրին քով կ'գտնուի, և թէպէտ շարունակաբար բանակցութիւններ կ'կատարուին, բայց պատուիրակութիւնը տակաւին յաջողութիւն մը ձեռք չձգեց։ Ֆրանսական պահանջներուն մասին շատ բաներ ըսուեցան բայց ատոնք ընդհանրապէս անճիշդ են։ Սաշուփն ակներեւ է որ Ֆրանսա Մարոքի կ'առաջարկէ բանակի վերակազմութիւնը՝ Ալժէրիացի սպաներու ձեռամբ, երկրորդ, մաքսատանց կազմակերպութիւն, և անոնց վրայ հսկողութիւն, երրորդ՝ Ֆրանքօ-Մարոքեան Դրամատան մը հաստատումը, որ իրաւասութիւն ունենայ փոխատուութիւններ ընելու կալուածային երաշխաւորութեանց փոխարէն։ Այլ սակայն Ֆրանսացիք ցարդ ոչ ոքի, նոյնիսկ Էմիրին ալ չեն ներկայացուցած իրենց պահանջներուն լիակատար ցուցակը. ասիկա մին է այն պատճառներէն, որուն համար Գերմանք նեղացած են։ Մինչեւ այսօր Մարոքեան Դահլիճը խուսափողական և ձգձգման քաղաքականութեամբ յաջողեցաւ իր մտադրութիւնները գաղտնի պահել։ Ֆրանսացի պատուիրակն Էմիրին հասկցուցեր է որ եթէ բարենորոգմանց առաջարկը մերժէ, առանց իր հաւանութեան ալ ի գործ պիտի դրուի պէտք եղածը. այս պատճառաւ Էմիրը մեծ մտահոգութեան մէջ է և չուզեր խզում յառաջ բերել։ Որպէսզի Էմիրը կարենայ մասամբ զերծ մնալ ապագայ պատասխանատուութենէ, ցեղապետներու խորհուրդ մը նստի հրաւիրեց, բայց անտարակոյս ցեղապետներն առաջիններն պիտի ըլլան Էմիրին ուղղութեանն դժգոհողներուն մէջ, եթէ սա տեղի տայ Ֆրանսայի ստիպումներուն։ Իրաց վիճակն ահա այս վճռական երեւոյթին մէջ էր, երբ Գերմանիա անակնկալ կերպով մէջտեղ ելաւ և ըսաւ Էմիրին թէ ոեւէ Տէրութիւն բացառիկ դիրքի մը պէտք չէ որ տիրանայ ի Մարոք, և թէ Գերմանիա կ'երաշխաւորէ Մարոքի ամբողջութիւնը։ Ակներեւ է որ Գերմանիոյ ծրագիրն է, Էմիրը գործիք ընել և անգլեւֆրանսական համաձայնութիւնը տապալել։ Միւս կողմէ, խնդրական է որ Էմիրն ինքզինքը բոլորովին յանձնէ Գերմանիոյ։ Անգլիոյ բռնելիք ընթացքը կարեւոր ազդեցութիւն մը պիտի ընէ կացութեան վրայ. Ֆրանսական շրջանակներու մէջ մեծ գոհունակութիւն պատճառեց Անգլիացի պատուիրակի մը Ֆաս ղրկուիլը. Ֆրանսացիք մեծ կարեւորութիւն կուտան Անգլիոյ օժանդակութեան։

*** Քէօլնիշէ Զայթունկ Պերլինէն կ'տեղեկանայ թէ Կոմս Դադէնպախ հրահանգ չէ ընդունած Էմիրին առաջարկելու՝ որ գերման սպաներու ձեռամբ կատարուի Մարոքեան բանակին վերակազմութիւնը։ Դիտել կ'տրուի թէ այս տեսակ պահանջ մը տրամագծօրէն հակառակ պիտի ըլլար Մարոքի գերման քաղաքականութեան։ Գերմանիա պարզապէս կ'ուզէ որ բոլոր ազգերն ալ հաւասարակաց շահեր ունենան և ոեւէ առանձնաշնորհում կամ նախապատուութիւն չակնկալեր։

*** Նիւ Եօրք Հէրըլտ կ'իմանայ թէ Համպուրկ Ամերիկ. նաւային ընկերութեան տնօրէնը Վիլհելմ կայսեր կողմէ յայտնուած ջերմփափաքին համեմատ որոշեց որ ընկերութեան նաւերն ասկէ ետք Դանճէր ալ հանդիպին։ Վերոյիշեալ կարեւոր թերթը քաղաքական մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ այս տնօրէնութեան։

ՕՏԱՐԱԿԱՆՔ Ը'ԱՄԵՐԻԿԱ. — Տէյլի Թելէկրաֆի թղթակիցը Նիւ Եօրքէն կ'հեռագրէ Մայիս 8 թուով. — Երէկ, ցարդ նմանը չտեսնուած բազմութեամբ օտարականներ հասան Էլլիս Կղզին. տասներկու ժամուան մէջ 12,039 օտարականներ Ամերիկեան ցամաքն ոտք կոխեցին, և ենթարկուեցան տեղական իշխանութեանց քննութեան։ Անոնք որ չեն լրացներ ամերիկեան քաղաքացիութեան պայմանները, ետ պիտի դարձուին. Անգլիա ամէնէն յարմար ապաստանարանն է իրենց։ Բալէրմոյէն ճամբայ ելած երեք Իտալացի փախստականներ շոգենաւէն ծովը նետուեցան և լողալով ամերիկեան ցամաքն ելան. եթէ բռնուին, Իտալիա պիտի տարուին։ Իտալեան շոգենաւային ընկերութիւնն ըստ օրինի 200 տոլլըրին պիտի հատուցանէ իւրաքանչիւր փախստականի համար։

*** Լոնտոնի Իսդ Էնտ Գաղթականաց Ընկերակցութեան նախագահ՝ Լորտ Պրասի անցեալ շաբթու Ամերիկա գնաց ուսումնասիրելու համար թէ Էլլիս կղզին (Նիւ Եօրքի դէմը) գաղթականներն ինչպէ՞ս կը տեղաւորուին և կ'պահուին։ Լորտ Պրասիի այցելութեան մեծ կարեւորութիւն կ'տրուի, որովհետեւ լորտը բացայայտօրէն հիացում յայտնեց ամերիկեան դրութեան համար, և յայտարարեց թէ պիտի ջանայ Անգլիա ալ մտցնել այդ դրութեան լաւագոյն կողմերը։ Վերջին տարիներս Էլլիս կղզին այցելող բոլոր ականաւոր Անգլիացիներն ալ նոյն այս խոստովանութիւնն ըրած են։ Գաղթականաց ամերիկեան օրէնքներն այնպէս մը կազմուած են որ միայն կարող և գործունեայ մարդիկ երկրին մէջ մտնեն, անկարողները դուրս մնան. այդ օրէնքներն երկարատեւ փորձառութեան արդիւնք են։ Ոչ մէկ գաղթական կրնայ Էլլիս կղզիէն դուրս ելլելով Ամերիկեան ցամաքին վրայ ոտք կոխել, մինչեւ որ կառավարական պաշտօնատարներն ամէն կերպով գոհացուցիչ գտնեն անոնց վիճակը։ Օրէնքներուն խստութեանց պատճառաւ, շոգենաւային ընկերութիւններն ուղեւոր գաղթականներուն տոմսակ ծախելէ առաջ խիստ քննութիւն մը կ'կատարեն, որովհետեւ երբ գաղթականները չարտօնուին ցամաք ելլելու, ընկերութիւնք իրենք պարտաւոր են Էլլիս կղզին մէջ բնակութեան ծախքերն հոգալ և վերադարձի դրամն ալ իրենց գրպանէն տալ։ Լորտ Պրասի ամէն կողմ աչքէ անցնելով ըսաւ. «Կարգադրութիւններն խիստ կատարեալ են. պէտք է որ Անգլիացիք ալ հետեւին ձեզ. վախնամ ձեր ճամբաներն մեզի կուգան։» Լորտ Պրասի շատ հաւներ է նաեւ բժշկական քննութեանց կանոնաւորութեան։

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄՆ ԻԲՐ ԼՐՏԵՍ. — Ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, իբր լրտես Թօքիոյի մէջ ձերբակալուեցան Ֆրանսացի մը, Մ. Պուկուէն և իր փեսան՝ անգլիական հպատակ Մր. Սդրէնճ։ Մ. Պուկուէն ժամանակին Թօքիոյի ֆրանսական դեսպանատան նաւային կցորդ եղած է։ Բաւական ժամանակ մարզիչ եղած է Ճարոնցի սպաներու և Միքատոյին կառավարութիւնն ի վարձ իր ծառայութեանց, ճարոնական ամենաբարձր պատուանշանները տուած է իրեն, որոնցմով Մ. Պուկուէն արտօնութիւն կ'ունենար ներկայ ըլլալու պալատական ընդունելութեանց։ Մ. Էժէն Պուկուէն ծնած էր Նանդի մէջ, աշակերտած է Սէն Սիրի և 1870—71 պատերազմին մասնակցած է իբր տեղակալ. գերի բռնուած է գերմաններէն, և ի վարձ իր փայլուն ծառայութեանց, Պատուոյ Լէգէոնէ Ասպետութեան աստիճան ստացած է։ Պատերազմէն քանի մը տարի վերջ Թօքիօ ղրկուեցաւ իբրեւ նաւային կցորդ Ֆրանսական դեսպանատան, բայց նորէն Ֆրանսա դարձաւ, և իբր հարիւրապետ ծառայեց Բարիզի պահապան զօրաց մէջ։ Ամուսնացած է ամերիկուհիի մը հետ որ երկար ատեն Ճարոն բնակած ըլլալով՝ իրեն դժուար կուգար հարմարիլ ֆրանսական սովորոյթներուն. ուստի երբ Մ. Պուկուէն ասկէ 10 տարի առաջ հիւանդ ինկաւ, հրաժարեցաւ ֆրանսական բանակին մէջ իր ունեցած պաշտօնէն, և գնաց հաստատուեցաւ Թօքիօ, իբր ներկայացուցիչ ֆրանսական առեւտրական մէկ քանի մեծ տուներու։ Իբր նախկին զինուորական հանգստեան թոշակ կապուեցաւ իրեն և 1903 Ցուլիս 14ին բարձրացաւ Պատուոյ Լէգէոնի սպայութեան աստիճանին։ Մ. Պուկուէնի մէկ եղբայրը Մաքսատանց քննիչ է ի Սէն Նազէր և երկու քոյր ունի ամուսնացած Նանդի մէջ։ Աւասիկ իր ձերբակալման պարագաները. Մայիս 10ի իրիկունը նախ ձերբակալուեցաւ Իվազաքի անուն Ճարոնցի Նաւային նախկին տեղակալ մը, իբր մեղսակից Մ. Պուկուէնի։ Տեղակալ Իվազաքի անցեալ տարի աստիճանազուրկ եղած էր և ճարոնական ոստիկանութիւնը կ'հսկէր իր վրայ բաւական ժամանակէ ի վեր։ Ճարոնական ոստիկանութիւնը կ'շարունակէ իր քննութիւնը Մ. Պուկուէնի և Մր. Սդրէնճի խնդրոյն վրայ։ Մ. Պուկուէնի բարեկամները զարմանալի կ'գտնեն իր ձերբակալումն իբր լրտես, զի բնաւ ռուսասէր չէր, և ոեւէ պատճառ չունէր ի նպաստ ռուսերուն լրտեսութիւն ի գործ դնելու։ Միշտ լաւ գաղափար յայտնած էր Ճարոնցւոց վրայ, որոնց զինուորական տաղանդին և մեթոտներուն վրայ հիացող մ'էր։ Թէեւ թուղթեր գտնուեր են իր տունէն, կ'ըսուի, բայց ատոնք լրագիրներու ղրկուելիք թղթակցութեանց մասին նոթագրութիւններ ըլլալու են, զի Մ. Պուկուէն մերթ ընդ մերթ թղթակցութիւններ կ'ուղղէր թերթերու, պատերազմին դէպքերուն վրայ։

ՌՈՒՍ ՆԱՒԱՏՈՐՄՆ ԵՒ ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ.—Թօքիոյէ կ'հեռագրուի Թայմզի թէ ճարոնական մամուլն այժմ դադրած է թշնամական ոգի ցոյց տալէ Ֆրանսայի հանդէպ։ Ճարոնական Մամուլը միշտ մեծ բարեացակամութեամբ և հիացումով վերաբերուած է ֆրանսական Հանրապետութեան հանդէպ, և հիմա չուզեր թշնամական ոգի ցոյց տալ։ Բաց աստի, Ճարոն արդէն Պալթիկի նաւատորմէն բնաւ վախ չունի. հանդարտութեամբ և վստահութեամբ կ'սպասէ անոր մօտենալուն և կ'փափաքի որ շուտով նաւամարտ մը տեղի ունենայ և պատերազմը նոր շրջանի մը մէջ մտնէ։ Ճարոն կ'զգայ թէ փափուկ է Ֆրանսայի դիրքը, բայց ըստ որում խնդիրն իր ազգային պաշտպանութեան վրայ է, ի նկատ կ'առնէ նաեւ իր դիրքը։ Ճարոնի համար էական կէտ մ'է որ Ծով. Ռօժտեսդվենսքի նաւային խարիսխ չունենայ Ծ. Արեւելքի ջուրերուն մէջ, մինչ այժմ Ֆրանսա, առանձին իմն մեկնելով չէզոքութեան կանոնները, ռուս նաւատորմը նաւային խարիսխ մը կ'ունենայ Ճարոնի քիթին տակ։ Այս կերպով ահագին առաւելութիւն մը ընծայուեցաւ Ռուսիոյ, և անդարմանելի անիրաւութիւն մը եղաւ Ճարոնի համար։ Եթէ իրաց այս ընթացքը շարունակուէր, Ճարոն առանց երբեք ուզելու որ թշնամութեանց ասպարէզն ընդարձակուի և խաթարուի անգլեւֆրանսական համաձայնութիւնը, որուն ջերմ համակրող մ'է, ստիպեալ դիմում պիտի ընէր իր զինակցին, Անգլիոյ, որպէս զի իրեն օգնէ այս կնճիռը լուծելու։

Մ. ՄԱՐԴԷՆՍԻ ԿԱՐԾԻՔԸ. — Նօվոյէ Վրէմիա կ'հրատարակէ Միջազգային իրաւաբանութեան հռչակաւոր բրոֆէսէօր Մ. Մարդէնսի մէկ նամակը, որուն մէջ ըսուած է թէ միջազգային ոեւէ օրէնք չկայ որ ստիպէ չէզոք տէրութիւն մը պատերազմիկ մարտանաւերուն արգիլել որ քսանեւչորս ժամէ աւելի չմնան իր ջուրերուն մէջ։ —«Եթէ, կ'ըսէ Մ. Մարդէնս, ոմանք այսպիսի սեղմում մը դրին իրենց չէզոքութեան կանոններուն մէջ, ասիկա իրենց կողմէ եղած բան մ'էր և ոչ թէ միջազգային օրէնքի վրայ հիմնուած բան մը։ Հետեւաբար, ոչ ոք իրաւունք ունի պահանջելու Ֆրանսայէն որ փոխէ իր չէզոքութեան կանոնները, և ապաստան չընծայէ իր նաւահանգիստներուն մէջ, պատերազմիկ նաւերուն։ Ըստ որում ո՛չ Ճարոնցիք և ոչ Անգլիացիք կրցան որոշապէս հաստատել թէ իրօք բռնաբարում մ'եղած է չէզոքութեան, պէտք է կատարելապէս հաւատ ընծայել ֆրանսական կառավարութեան տուած հերքումներուն։ Ըստ որում Ֆրանսայի անկ է իր չէզոք ջուրերուն մէջ պաշտպանել չէզոքութեան կանոնները, ինք միայն իրաւունք ունէր բողոքելու իր նաւահանգիստներուն մէջ Ծով. Ռօժտեսդվենսքիի մարտանաւերուն մնալուն դէմ, եթէ սակայն այսպիսի բան մ'եղած է, ինչ որ կասկածելի է։»

ՌՈՒՍ ՆԱՒԱԲԱԺԻՆՆԵՐԸ. — Ոեւէ հաստատ լուր չկայ Ծով. Նէպոկադովի և Ռօժտեսդվենսքիի նաւատորմերուն վրայ։ Հօնկ Քօնկէ կ'հեռագրուի Մայիս 11 թուով թէ շոգենաւ մը ղրկուած էր նորոգելու համար Հայնան—Հօնկքօնկ հեռագրապարանը զոր կտրած էին Ռուսերը։ Շոգենաւը Մայիս 10ին Հայնան կղզին շրջանն ըրաւ, բայց ոեւէ մարտանաւու չհանդիպեցաւ։ Կ'ծանուցուի թէ ագդուջանքեր կ'ըլլան Քրօնշդատի, Րէվալի և Լիպաուի մէջ, սպառազինելու համար Դ. Նաւաբաժինը։ Ալսօս զրահաւորը, երեք առաջնակարգ յածանաւ և ութը թորփիլահալած այժմէն պատրաստ են բաց ծով ելնելու։ Նաւաբաժնին պիտի հրամայէ Ծով. Նիտէրմիլլէր, որ պիտի մեկնի, կ'ըսուի Ցունիս 15ին (Ն. Տ.)։ Ենթադրելով որ Ծով. Նէպոկադովի նաւաբաժնին չափ արագ ընթանայ այս Դ. նաւաբաժինը, հազիւ Հնդկաչինու ջուրերը կրնայ հասնիլ Օգոստոսի մէջ, զի ենթակայ պիտի ըլլայ ամառնային խորշակին. Անկարելի է որ Ծով. Ռօժտեսդվենսքի մինչեւ այն ատեն սպասէ. բայց յոյս կայ թէ մինչեւ այն ատեն Ծով. Ռօժտեսդվենսքի բաւական զօրաւոր դիրք մը գրաւած ըլլայ Ճարոնի ծովուն մէջ և Դ. նաւաբաժինը կարենայ հասնիլ Վլատիվոստոք։

ՉԷԶՈՔՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐՆ ԵՒ ՌՈՒՍ ՄԱՄՈՒԼԸ.—Նօվոյէ կ'ըսէ թէ Մր. Պալֆուրի Դահլիճն այնպիսի ընթացք մը բռնեց որ ջուրն ինկաւ ճարոնական դիւանագիտութեան ջանքը՝ պատերազմը մղելու համար Անգլիան։ Նօվոյէ Վրէմիա կը յայտարարէ թէ Ֆրանսա կատարելապէս պահեց իբր չէզոք պետութիւն իր պարտաւորութիւնները, որով Ֆրանս. կառավարութիւնը բացարձակապէս անտարբեր կ'մնայ այս առթիւ իրեն դէմ եղած ճարոնական և անգլ. յարձակումներուն առջեւ։ Պէդժէվոյա Վէտօմօսդի կ'գովէ ֆրանսական կառավարութիւնն որ պարզարիւն ընթացք մ'ունեցաւ չէզոքութեան այս խնդրոյն մէջ և ի սէր խաղաղութեան բնաւ յուզում և ցասում ցոյց չտուաւ, մինչ տարբեր գոյն ունէին ճարոնական պահանջումները։ Ֆրանսական կառավարութեան ցոյց տուած այս հանդարտ ընթացքն հաւանաբար զուտ դիւանագիտական գործողութեանց մէջ պիտի սահմանափակէ ֆրանքեւճարոնական վէճը։ Պէդժէվոյա Վէտօմօսդի կ'ըսէ թէ այս վէճը պէտք է բանայ ֆրանսացի ընկերվարականներու աչքը, զի եթէ Ճարոնի մնայ վերջնական յաղթանակը, վտանգի կ'ենթարկուին Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ ֆրանսական գաղութները։ Սոյն կ'քննադատէ ֆրանսական կառավարութեան ընթացքը, և վախ կ'յայտնէ թէ մի գուցէ Ֆրանսա փոխած ըլլայ չէզոքութեան իր կանոնները։ Նոյն լրագիրը կ'բաղդատէ Մարոքի խնդրոյն մէջ Գերմանիոյ և Ֆրանսայի բռնած ընթացքը, և կ'ըսէ թէ այս խնդրոյն մէջ ալ ֆրանսական քաղաքականութիւնն ոյժ ցոյց չտուաւ։

ՉԻՆՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ. —Էքօ տը Շին կ'ըսէ թէ Բէքինի բոլոր իշխանները, դուքսերն և բարձրաստիճան մանտարինները բազմիցս նիստ գումարեցին և հետեւեալ հինգ որոշումները տուին ի մասին Մանչուրիոյ. Ա. Չին Մանչուրիոյ շրջակայ նաւահանգիստները վաճառականութեան առջեւ բաց պիտի չհաչակէ։ Բ. Երբ զինադադար և խաղաղութիւն կնքուի, Չին 50,000 զօրք պիտի ղրկէ Մանչուրիոյ պաշտպանութեան համար, բայց ըստ որում Չին դեռ այսքան զօրք չունի տրամադրելի, պիտի հրաւիրէ Ճարոնցիները որ ժամանակի մը համար ստանձնեն Մանչուրիոյ պաշտպանութեան հոգը։ Գ. պէտք է ըստ կարելւոյն շուտով փոխել Մանչուրիոյ վարչութիւններն և Մանչուրիա գտնուող սպաներու մասին դրուած կանոնագիրը։ Դ. Չին երախտապարտ է ճարոնական կառավարութեան բարի կզացումներուն համար, և պիտի խնդրէ անկէ որ իրեն վերադարձնէ Բորդ Արթուրի և Տալնիի շրջակայ հողերը։ Ե. Չինական արքունիքը կ'յուսայ որ Ռուսիա և Ճարոն ըստ կարելւոյն շուտով պիտի սկսին իրենց նախկին բարեաց յարաբերութեանց, հաշտութիւն կնքելով։

ՌՈՒՍ ՕԺԱՆԴԱԿ Դ. ՆԱՒԱԲԱԺԻՆԸ. —Համպուրկի մէջ վարձուած 220 նաւազներն Ուր. իրիկուն Լիպաւ մեկնեցան, երթալ ծառայելու համար հոն գտնուող այն հինգ շոգենաւերուն մէջ զոր Համպուրկ—Ամերիկա նաւային գերման ընկերութիւնը ծախեց Ռուսիոյ։ Այս փոխադրանաւերն որ Դ. օժանդակ ռուս նաւաբաժնին յատկացուած են, առաջիկայ շաբթուան մէջ պիտի մեկնին Լիպաւէ։

ՑԱՄԱՔԱՅԻՆ ԿՌԻՒՆԵՐԸ. —Ռուսերն ամսոյս 9ին Տունկվա կիրճէն հետազօտութիւն մ'ըրին Ճարոնցւոց ալ կողին վրայ։ և ասոր հետեւանքով բուռն կռիւ մը սկսաւ երկուստեք, որուն մէջ Ռուսերը պարտուեցան և 60 մեռեալ ու շատ հրացան թողլով ետ քաշուեցան, բայց իրենց կորուստը 400է աւելի է։ Ռուսերն իրենց նահանջը դիւրացնելու համար կրակի տուին իրենց անցած վայրերը. մեծ կռիւներ կ'ըսպասուին մօտերս։

ԶՕՐ. ԿՈՒՐՈՊԱՏԿԻՆ. — Նօվոյէ Վրէմիա կ'ըսէ թէ Կուրոբադքինի տեսակցութեան մը պահուն ըսեր է. — Կ'ցաւիմ որ Մուգտէնը չպարպեցինք Մարտ 8էն առաջ, ինչպէս մտադիր էինք ընել։ Փոխադրելի նիւթերը դէպի ետ ղրկելու հրամանս ճիշդ ժամանակին չգործադրուեցաւ։ Հրամատարները խնդրեր են որ նահանջն յապաղեցնէ։ Հուն Հօ գետին վրայէն Ճարոնցիներուն անցքն անկարելի էր, որովհետեւ Ճարոնցիք փոքրաթիւ էին։ Եթէ Ռուս բանակը մասնաւոր դիտումով մը նահանջէր և միայն հարկ եղած զօրագունդերն ընդ առաջ ղրկէր հարաւէն հասած թշնամին նուաճելու համար, Ճարոնցիք կ'պարտուէին։ Ի վերջոյ նախկին ռուս սպարապետն ըսեր է. «Յաղթութիւնը պէ՛տք է ու կարելի է ռուսական բանակին համար, իսկ անպատուաբեր հաշտութիւնն անկարելի է։»

*** Զօր. Քուրոբադքինէ զատ, Զօր. Բառըլպարհն ալ հրաժարեցուցուեցաւ։ Ասոնց յաջորդեցին Սարուպայէվ և Լէմին զօրավարները։

ՏԻԱՆԱ ՅԱԾԱՆԱՒԸ. — Թայմզի բարիզեան թղթակիցը կ'հեռագրէ Մայիս 10 թուով. — Հետեւեալ տեղեկութիւնն հաւաստի աղբիւրէ քաղած եմ։ Ինչպէս յայտնի է Տիանա ռուս յածանաւը Բորդ Արթուրէ Սայկօն հասաւ 1904 Սեպտեմբերին, այնտեղ զինաթափ եղաւ և որովհետեւ նաւուն յատակը խոշոր ծակ մը բացուած էր, աւազան քաշուեցաւ նորոգուելու համար։ Արդ, կ'տեղեկանամ թէ երբ նորոգութիւններն աւարտեցան, վերակացու սպան թոյլտուութիւն խնդրեց փորձի համար պզտիկ ուղեւորութիւն մը կատարել գետին մէջ։ Արտօնութիւնը տրուեցաւ, բայց Տիանա դէպ ի ծով յառաջացաւ փախչիլ փորձելով, և այն ատեն միայն կանգ առաւ, երբ թնդանօթի բռնուելու սպառնալիքն ընդունեց։ Երբ Տիանա վերադարձաւ, իր մեքենաներուն կարեւորագոյն մասը մէջէն հանուեցաւ։

ՃԱՐՈՆԻ ՆԱՒԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐԸ. — Ճարոն մտադիր է օտար գործարանաց ապսպրել երկու զրահաւոր և վեց խոշոր թորփիլանաւ։ Թօքիօ գտնուող անգլիացի նաւաշէններ կ'աշխատին ապսպրանքն իրենք ընդունիլ։ Բայց տակաւին ճարոնական կառավարութիւնն որոշման մը յանգած չէ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՃԱՐՈՆ. —Սդանտարտի թղթակիցը Թօքիոյէն կ'հեռագրէ Մայիս 11 թուով. — Ֆրանսայի չէզոքութեան խնդրին յառաջ բերած կացութիւնն ամէն ժամանակէ աւելի վտանգաւոր է այժմ։ Թօքիոյի մէջ մեծ գոհունակութիւն պատճառեցին Լորտ Լէնստաունի ծանր ակնարկութիւնները՝ հանդէպ Ֆրանսայի, բայց Ճարոնցիք կ'կասկածին որ Ֆրանսա ըմբռնած ըլլայ կացութեան իրական ծանրութիւնը, և չեն հաւատար որ Ֆրանսա կորովով և արագութեամբ պիտի գործէ վերահաս վտանգն հեռացնելու համար։ Ճարոնի հանրային կարծիքն հեզհեզէ կը գրգռուի։ Ճիճի Շինփօ նման պաշտօնական և ծանրաբարոյ թերթ մը անգամ իր այսօրուան թիւով չի վարանիր յայտարարելու թէ Ճարոնցիներուն համբերութիւնն ա՛լ սպառելու մօտ է։ «Սրտապէս ցաւ կ'զգանք որ մեր յարաբերութիւնները պիտի ստիպուինք խզել անանկ Տէրութեան մը հետ զոր յարգանօք ու հիացմամբ դիտած ենք միշտ, իբր տիպար քաղաքակրթութեան. բայց անձնապաշտպանութեան անդիմադրելի պէտքն ի վերջոյ պիտի ստիպէ ճարոնական կառավարութիւնը վճռական քայլեր առնել, եթէ Ֆրանսա չկարենայ անյապաղ ի գործ դնել իր չէզոքութեան պարտաւորութիւնները։» Ճիճի Շինփօ սապէս կ'վերջացնէ. «Եթէ Ֆրանսա վարանի փութով գործի ձեռնարկելու և եթէ Ռուսերուն նորագոյն դիւրութիւններ ընծայէ Ճարոնի ապահովութեան դէմ սպառնալով, մեզի ուրիշ բան չի մնար ընելիք, այլ խնդրել մեր զինակից Անգլիայէն որ իր զինակցի պարտականութիւնները կատարէ։ Ցանուն աշխարհի խաղաղութեան, կ'խնդրենք որ Ֆրանսա ըմբռնէ իր պատասխանատուութիւնը՝ ներկայ ծանրակշիռ պարագային մէջ։ Միւս կողմէ, կ'յուսանք թէ Անգլիա կատարելապէս կ'ըմբռնէ այն տիրական պէտքը, որ կ'ստիպէ զմեզ ինքնապաշտպանութեան միջոցներ ձեռք առնել, նկատի առնելով Ճարոնի գոյութեան սպառնացող ներկայ բացառիկ վտանգները։»

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐԸ. — Նիւ Եօրք Հէրըլտ թերթը, որ 700,000 հատ օրական սպառում ունի և որուն խօսքերը մեծ կշիռ ունին ամերիկեան ժողովրդին վրայ, Մայիս 11ի թուով խմբագրական մը հրատարակեց «Ռուսական պարտաթուղթեր մի՛ գնէք» աղաղակելով։ Ամերիկեան թերթն երկու երկար սիւնակներով կ'բացատրէ բոլոր այն ներքին և արտաքին պատճառները, որոնցմով անխոհեմութիւն կ'դառնայ ռուս պարտաթուղթերուն դրամ յատկացնելը։

ՃԱՐՈՆ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Թայմզի Պերլինեան թղթակիցը կ'հեռագրէ թէ մեծ գոհունակութիւն պատճառած է Ճարոնցի Արիսուկավա իշխանին և իշխանուհիին մասնաւորաբար Պերլին ղրկուիլը, իբր ներկայացուցիչ Միքատոյին՝ գերման գահաժառանգին ամուսնութեան առթիւ։ Կ'ըսուի թէ առաջին անգամն է որ Ճարոնցի իշխանուհի մը կ'ընկերանայ Եւրոպա ղրկուած պաշտօնական պատուիրակութեան մը։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՀՌԵԼԻ ԱՂԷՏ Ը'ԱՄԵՐԻԿԱ.—Անհատական արտաքնիկ մանրամասնութիւններն այն ահարկու աղէտին որ, ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, տեղի ունեցաւ Մայիս 10ի գիշերը, Միացեալ Նահանգաց Բէնսիլվանիա նահանգին մէջ։ Երկու շոգեկառքեր դէմ դէմի ելած ըլլալով, մեքենավարներէն մին նշան ըրաւ միւսին կանգ առնել, բայց այս կանգ առնումն այնքա՛ն յանկարծակի կատարուեցաւ որ շոգեկառքին ետեւի վակոններն առաջիններուն վրայ ինկան և մէկ քանին ալ գծէն ելան։ Տակաւին այս արկածին համար հարկ եղած միջոցները ձեռք չառնուած, վրայ հասաւ Ֆիլվլէնտ—Սինսինատիի ճեպընթացն որ ժամը 35 մղոն արագութեամբ կ'ընթանար և ինկաւ ռազմանիւթ պարունակող վակոններուն վրայ։ Եւ ահա յանկարծ սարսափելի պայթումներ տեղի ունեցան, և ի վերջոյ պայթուցիկ նիւթերու խոշորագոյն կոյտը մէկ անգամէն պայթելով զօրաւոր որոտում մը լսելի եղաւ մղոններով տարածութեան մը վրայ։ Աւերման գործն այնքան արագ և յանկարծակի կատարուած էր որ անհաւատալի կ'թուէր։ Վակոնները մեծ մասամբ ջարդուփշուր եղած ըլլալով անոնցմէ ոչ մէկ հետք մնացած էր. նոյնպէս կարելի չէր ճանչնալ զոհերը։ Պայթման ոյժին վրայ գաղափար մը կազմելու համար կ'բաւէ գիտնալ թէ աղէտքի վայրին մօտակայ քաղաքին՝ Հարրիսպըրկի բնակիչները գիշերանց իրենց անկողիններէն դուրս նետուեցան։ Բաղխումէն անմիջապէս ետք ահռելի տեսարաններ պարզուեցան, որովհետեւ ուղեւորաց շոգեկառքի վակոնները խառնիխուռն իրարու վրայ կուտակուած, բոցերու մէջ էին և օդը կ'թնդար վիրաւորներուն և մահամերձներուն աղաղակներէն ու ցաւի գոչումներէն։ Շատեր փլատակներու կոյտին տակ թաղուած գամուած էին, ուրիշներ ալ օդը նետուած և մօտակայ գետին մէջ ինկած էին։ Անոնք որ աղէտքէն վնասուած չըլլալով կարող էին ուրիշներու օգնութեան հասնիլ, բոցավառող վակոններու լոյսին մէջէն կ'երեւային իրենց գիշերային կիսամերկ վիճակով, ըստ որում իրենց անկողինէն ցատկած էին։ Ականատես մը հետեւեալ կերպով կ'նկարագրէ.—«Աղէտքը պատահեցաւ կէս գիշերէն ժամ մը առաջ, երբ մեզմէ շատերը պառկելու գացած էին և մէկ քանիներ դեռ կ'կարդային։ Ամէնէն առաջ մեր ուղեւորի շոգեկառքն յանկարծ կանգ առաւ և մեր վայրաշարժը գնաց մխուեցաւ դիմացի վաճառաբարձ շոգեկառքին փլատակներուն մէջ։ Ցետոյ լսեցինք պայթում մը, որ աւելի կ'նմանէր երկրաշարժի մը. ապակիի ջարդուփշուր կտորները մեր գլուխներուն շուրջ կ'թռչկոտէին։ Լամբարն ալ կործանեցաւ և անմիջապէս յետոյ ամբողջ շոգեկառքը ծայրէ ծայր բոցերու մէջ մնաց։ Քիչ վերջ, երկրորդ պայթում մը լսեցինք որ առաջինէն կրկնապատիկ ահռելի էր։ Իմ նստած վակոնս օդն ելաւ. բոցերը կ'զգայի իմ սրունքներուս շուրջ, գետին մէջ թափած ուղեւորներուն աղաղակները կ'լսէի, և աւերեալ շոգեկառքին մէջէն կ'տեսնէի ազատարարներն որք կ'երթային փրկել խեղճերը։ Ես ինքս կատարելապէս անկարող էի տեղէս շարժելու, որովհետեւ փլատակներուն մէջ բանտարկուած էի, և ապահովապէս պիտի մեռնէի, եթէ ազատարարները չգային։ Միայն չորս կողմս այրեցաւ։» Տարաբախտ շոգեկառքին մէջ 177 ուղեւորներ կային, որոցմէ իբր 100ն այս պահուս Հարրիսպըրկի հիւանդանոցին մէջ կ'գտնուին։ Իսկ դիակնարանին մէջ ի ցոյց դրուած են 17 դիակներ։ Կ'վախցուի որ նոր դիակներ երեւան ելնեն։

ԿԱԶԻ ՊԱՅԹԻՒՆ Ի ԲԱՐԻԶ.—Մայիս 11ին Բարիզի Պուլվառ Սէվաստաբոլի վրայ կազի խողովակ մը ահռելի կերպով պայթեցաւ. հողը շարժեցաւ և սալայատակը քարուքանդ եղաւ, գետնին վրայ երկար խորունկ փոսեր բացուեցան։ Բարեբախտաբար կէս օրուան ճաշի ատեն էր, որով փողոցին մէջ քիչ մարդ կար, բայց կին մը օդը նետուելով նորէն վար ինկաւ ու երկու սրունքները կոտրեցան։ Կինն ինկաւ իր պզտիկ աղջկան քով, որ նմանապէս վիրաւորուեցաւ։ Պայթումին հետեւանքով հողի և քարի կտորներ օդը նետուեցան, տուներու և խանութներու ապակիները կոտրելով։ Չորս հոգի ծանրապէս վիրաւորուեցան։ Ուրիշ տասներկու հոգիներ թեթեւ վէրքեր ստացան։ Նորագոյն լուրերու համաձայն, աղէտքին բոլոր զոհերուն թիւը քառասուն է։

ՄԵԾ ՋՐԱՀԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄՐՑՈՒՄ.—Անցեալ շաբթու Միացեալ Նահանգաց այն ութը զրահաւորներն որք Հիւսիսային Ատլանտեանի նաւաբաժինը կ'կազմեն (Մէյնէ, Քէնթըքի, Քէյրսէյճ, Այօվա, Մասաչուսէթս, Մէյն և Ալապամա) ամբողջ ութ ժամեր տեւող արընթացութեան մրցում մը կատարեցին։ Բոլոր զրահաւորներն ալ տասներչորս հանգոյց արագութեամբ ընթացան և ամէնէն արընթացն հանդիսացաւ Մէյնէ։ Ասոր հակառակ, Ալապամա որ ծովակալի դրօշը կ'կրէ և որ առ հասարակ ամէնէն արագընթաց մարտանաւն համարուած էր ու երկու տարի առաջուան մրցումին մէջ ալ առաջին հանդիսացած էր, յուսահատական դանդաղութիւն մը ցոյց տուաւ, բոլոր միւսներէն ետ մնաց. իր պարտութիւնը զարմանք պատճառեց ամէնուն, նոյն իսկ իր մեքենագէտներուն։ Ասոնք կ'ըսեն թէ մարտանաւին մեքենաները խանգարած չէին բնաւ և նաւուն յատակը կատարելապէս մաքուր էր։ Որպէս զի հասկցուի թէ ինչո՞ւ համար Ալապամա հազիւ 12 հանգոյց կրցաւ երթալ, չոր աւազանի մէջ մասնաւոր քննութիւն մը պիտի կատարուի։ Անցեալ ձմեռ սառնային և ցուրտ օդերով Ալապամայի յատակը ներկուած ըլլալով կ'կարծուի թէ մակերեսին վրայ խորտուբորտութիւններ գոյացած են, որով արընթացութիւնը նուազած է, ինչպէս կ'պատահի երբ բոյսեր կամ ուրիշ առարկաներ կառչին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Զարի (Խարբերդ) փոխ-կառավարիչ անուանուեցաւ Քըզըլ Քիլիսէի փոխ-կառավարիչ Սալիմ էֆ., որուն յաջորդեց Զարի փոխ—կառավարիչ Րիֆաթ էֆ.։

—Գ. Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ գերման հպատակ Տքդ. Ֆոհի։

ՄԷՎԼՈՒՏԻ տօնին առթիւ, բոլոր Նախարարք, Միւշիրք, Վէզիրք, բարձրաստիճան կրօնաւորք, և աստիճանաւորք վաղը Կայսերական Պալատ երթալով, իրենց շնորհաւորութիւնները պիտի յայտնեն յատս Կայսերական Գահոյից։

—Քաղաքապետութեան կողմէ յատկապէս պատրաստուած փոկեղներ այս իրիկուն պիտի մատուցուին Կայսերական Պալատ մասնաւոր պաշտօնեաներու ձեռամբ։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Անսալտօ և Արմսդրօնկ նաւագործարաններուն յանձնարարուած 7 թորփիլանաւերէն երեքին շինութիւնն աւարտած է, իսկ միւսներուն շինութիւնն յառաջ կ'տարուի։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ.— Ապրիլ 26ին Մանասդըրի մօտակայ մէկ գիւղին մէջ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ 5 հոգիէ բաղկացեալ պուլկար աւազակախումբ մը և օսմ. զօրաց միջեւ։ Պուլկար աւազակներն սպաննուեցան։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Անգլիական, ֆրանսական, գերման, ռուս դեսպանները, աւստրիական և իտալական դեսպանատանց խորհրդականները, Օսմ. Հանրային Պարտուց Վարչական Խորհրդոյ նախագահ Մր. Ատամ Պլօք և սերպ գործակատարն երէկ տեսակցեցան Բարձր. Մեծ Եպարքոսին հետ։ —Անգլիական, ֆրանսական, գերման և ռուս դեսպանները, աւստրիական, իտալական և սերպ դեսպանատանց գործակատարներն երէկ տեսակցեցան Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի հետ։ —Անգլիական և ֆրանսական դեսպաններն և աւստրիական ու իտալական դեսպանատանց գործակատարներն երէկ տեսակցեցան Արտաքին գործոց խորհրդական Նասըմ փաշայի հետ։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Պառոն Քալիչէ երէկ արձակուրդով մեկնեցաւ Վիեննա, ուր պիտի մնայ 15 օր։ Ցանուն Վէհ. ԿԱՅՍԵՐ ողջերթ մաղթեց Արտաքին գործոց պաշտօնատան արարողապետ Ղալիպ պէյ։ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի կողմէ ողջերթ մաղթեց Արտաքին գործոց պաշտօնատան Թարգման Սաատէտտին պէյ։ Մինչեւ Սիրքէճիի կայարանը ողջերթի եկած էին ֆրանսական և ռուս դեսպանները, հրշէջ զօրաց հրամատար Զէչէնիի փաշա, Արեւելեան երկաթուղեաց Ընդհ. Տնօրէն Մ. Կրոս, Պուլկար գործակատար Նաչէվիչ էֆ. և դեսպանատան պաշտօնատարներ։ Ի բացակայութեան Պառոն Քալիչէի, դեսպանատան գործերը պիտի վարէ խորհրդական Պառոն Սդուրցա։

ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐԸ.— Մէվլուտի տօնին առթիւ, այսօր ազատ կ'արձակուին Պոլսոյ և գաւառներու մէջ բանտարկուած այն անձինք որ աւարտած են իրենց պատժոյն երկու երրորդը։ Ազատ պիտի արձակուին նաեւ թեթեւ պարտքերու համար բանտարկուած անձինք և բանտարկեալ զինուորներէ ու ոստիկան զինուորներէ անոնք որ քաշած են իրենց պատժոյն երկու երրորդը։

ՎԱՐԴԱՆՈՑ.—Նկատելով որ Երզնկայի հողը շատ հաւ կ'յարմարի վարդենիի մշակման, տեղւոյն կառավարչութեան կողմէ 300,000 վարդատունկ ուզուած էր Քըզանլըքէ տեսակ, ձրիապէս տրուելու համար փափաքողներուն։ Բայց վարդենիի մշակման ժամանակն անցած ըլլալով, ձեռնհաս պաշտօնատունն որոշեց գալ տարի ղրկել ուզուած վարդատունկերը։

ԱՌՈՂՋ. ԽՈՐՀՈՒՐԴՆ անցեալ Եշ. օր նիստ գումարեց Քաղաքապետարանին մէջ Րըֆաթ փաշայի նախագահութեան ներքեւ, և երեսուն երկու յօդուածէ բաղկացեալ կանոնագիր մը պատրաստեց տարափոխիկ հիւանդութեանց դէմ ձեռք առնուելիք միջոցներուն վրայ։ Այս մասին թերացող պաշտօնատարք տուգանքի պիտի ենթարկուին։ Կանոնագիրը մասնաւոր տրամադրութիւններ ունի նաեւ փողոցի շուներու և անոնց պատճառաւ յառաջ եկած կատաղութեան դէպքերու վրայ։ Առողջապահական այս նոր կանոնագիրը մօտերս պիտի մատուցուի յատս Կայս. Գահոյից, վաւերացուելու համար։

ՊՂՊԵՂԻ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ.— Կ. Պոլսոյ ֆրանս. Առեւտ. Սենեկի թերթին մէջ Մ. Էրնէստ Ժիօ ուսումնասիրութիւն մը հրատարակած է պղպեղի առեւտուրին վրայ։ Պղպեղատունկը մագլցիկ բոյս մ'է, ճկուն, նեարդաւոր և սեւորակ արմատներով, ողկուզաձեւ պտուղներ կուտայ, հատիկները փոքր ոլոռներու ձեւ ունին, շատ կարծր են, և քանի՛ հասուննան, կանաչ, կարմիր, գորշ և նոյն իսկ սեւ գոյն կ'առնեն։ Տաք երկիրներու մէջ միայն կը գտնուի պղպեղենի։ Վեց հարիւր տեսակ պղպեղ կայ, բայց ամէնէն շատ գործածուածն է սեւ պղպեղ, որ Մ. Էրնէստ Ժիոյի ալ ուսումնասիրութեան առարկայ եղած է։ Այս սեւ պղպեղն ինքն իրեն կ'աճի Արեւելեան Հնդկաստանի անտառներուն մէջ։ Երկար ժամանակներէ ի վեր կ'մշակուի Հնդկաստանի, Սիամի, Մալաբարի, Մօրիս կղզիին, Պրազիլիոյ, Կուաթէմալայի, Մարդինիքի, Կույանայի մէջ։ Պղպեղը կատարելապէս հասուննալէ առաջ կ'քաղուի, ծաղիկներուն ինկալէն գրեթէ չորս ամիս վերջը։ Արեւու տակ կը կ'չորցուի, ապա հինգ—վեց օր վերջ հատիկները կ'հանեն և կ'մաքրեն։ Մէկ հէքթար տարածութեան վրայ մշակուած պղպեղենիներէ 1000—1200 քիլոկրամ պղպեղ կ'ելլէ։ Պղպեղը կ'գործածուի իբր համեմ. տենդի և պնդութեան դէմ լաւ դեղ է։ Հատիկի կամ փոշիի վիճակի մէջ կ'ծախուի, և սեւ կամ ճերմակ կ'ըլլայ։ Սեւ պղպեղը կուգայ Պէնթամէ, Ճավայէ,

Սիամ, Գոչինչինէ, Հնդկաստանէ, Հայիթիէ, Մալէզեան արքիպեղագոսէն են. իբր համեմ օգտակար է և շատ կծու։ Սպիտակ պղպեղը սեւին չափ զօրաւոր չէ, և Սէնկաբուրէ ու Սումադրայէ կուգայ։ Այս տեսակ պղպեղը կ'պատրաստուի սեւ պղպեղը բաւական երկար ժամանակ աւելու ջերմութեան տակ տաքցած ծովու կամ ուրիշ ո և է աղի ջուրի մէջ ձգելով։ Այս հատիկները կ'չփուին ձեռքով կամ ուրիշ գործիքներով։ Սեւ պղպեղին կ'խառնեն շատ անգամ միևնոյն ընտանիքին պատկանող ուրիշ աւելի աժան պղպեղներ, մանաւանդ շատ խարդախութիւններու ենթակայ է փոշի վիճակի մէջ ծախուած պղպեղը։ Ամէն տեսակ աժան նիւթեր, ընկոյզի, կաղինի, կեղեւ, ձիթապտուղի, արմաւի կուտի փոշիներ կը խառնուին մէջը, գինն իջեցնելու համար։

Սեղանի վրայ գործածուած փոշի պղպեղը շատ բարակ կ'ըլլայ. իսկ մեծամեծ ըսուածը կ'դրուի ռօսթներու և տեսակ տեսակ աղցաններու վրայ։ Ֆրանսա պղպեղ կ'ընդունի իր Հնդկաչինու և այլ գաղութներէն։ 1903ին ներածեց 4 միլիոն 115 հազար 165 քիլօկրամ պղպեղ, 7,407,297 ֆրանք արժողութեամբ։ Աւասիկ Ֆրանսա պղպեղ ներածող երկիրները. — Անգլիա՝ 2,585 քիլօկրամ, Եգիպտոս՝ 1,934, Անգլ. Հնդկաստան՝ 712,812, ուրիշ երկիրներ՝ 5,056, Հնդկաչին՝ 2,968,394 քիլօկրամ։ Համագումար՝ 3,690,781 քիլօկրամ = 6,643,406 ֆր.։ Իսկ Ֆրանսա պղպեղ արտածեց հետեւեալ երկիրները. — Անգլիա՝ 1,965,972 քիլօկր., Գերմանիա՝ 492,401, Հօլանտա՝ 440,512, Սպանիա՝ 119,312, Իտալիա՝ 274,301, ուրիշ երկիրներ՝ 306 հազար 940, Ալճէրիա՝ 223,672, Գաղութք՝ 67,227 քիլօկրամ։ Համագումար՝ 3,892,347 քիլօկրամ = 7,006,225 ֆր.

⁂ Օսմ. մաքսատան վիճակագրութեան մէջ յատուկ գլուխ որոշուած չէ պղպեղի համար. ուստի, կարելի չէ ճշտել Թուրքիա ներածուած պղպեղի քանակութիւնը։ Կ'կարծենք թէ տարին 180,000 քիլօկրամ պղպեղ կ'մտնէ Կ. Պոլիս։ Կ'գործածուի կերակուրներու մէջ, քիչ մ'ալ իբրև միջատասպան փոշի, բայց ամէնէն աւելի կ'գործածուի տեղական պահածոներու պատրաստութեան համար, ինչպէս երշիկ (սուճուղ) և պաստրմա մէջ։ Ճերմակ պղպեղ գրեթէ բնաւ չի ներածուիր, ամէնէն աւելի ներածուածն սեւ պղպեղն է որ գրեթէ մի միայն Սէնկաբուրէն կ'բերուի։ Գնորդներու յայտնի հակամիտութիւնն և աժան ապրանք գնելու փափաքը գոհացնելու համար, Ճէնովայի մէջ շոգիի միջոցաւ կ'ներկեն վար տեսակ պղպեղներ որք երբեմն Ճավայէն կը բերուին. հատիկները Սէնկաբուրի պղպեղի հատիկներէն աւելի մանր են և գիներն աւելի վար, բայց «Սէնկաբուրի տեսակ» անունով կ'ծախուին։ Ժամանակէ մ'ի վեր նախապատուութիւն տրուած է Թէլիչէրի և քիչ մ'ալ Սայկօնի պղպեղին, որք Հավրէն և երբեմն Մարսիլիայէն կուգան։ Թէլիչէրի պղպեղը Սէնկաբուրին չափ սեւ չէ, բայց նուազ փխրուն է և քիչ մը աժան։ Սայկօնի պղպեղին գինն աւելի վար է։ Այս երկու տեսակներու գործածութեան շնորհիւ գրեթէ ա՛լ չի ներածուիր ներկուած պղպեղ, որ քիչ մը թաց վիճակի մէջ կ'ղրկուի և ճամբան կ'կորսնցնէ իր ծանրութեան 3 կամ 4%ը։ Լամբօնկէն, Ճավայէն և Բէնանկէն ալ քիչ քանակութեամբ վար տեսակ պղպեղ կուգայ Պոլիս։ Ֆրանս. գաղթավայրերու պղպեղը կուգայ Մարսիլիայէն և մանաւանդ Հավրէն, Սէնկաբուրի ապրանքը գլխաւորաբար Լոնտոնէն կուգայ. Համպուրկէն և Թրիէսդէէն ալ պղպեղ կուգայ և Ճէնովա ներկուած պղպեղ կ'ղրկէ։ Ժամանակէ մ'ի վեր Ճէնովայէն աղացուած պղպեղ կուգայ, որու մէջ մեծ քանակութեամբ օտար նիւթեր խառնուած են. այնպէս որ մինչ Ճավայի ապրանքը, որ նոյնպէս Ճէնովայէն կուգայ, կ'արժէ 130 ֆր., աղացուածը 108 ֆր.ի կ'տրուի։ Հետեւաբար եթէ պղպեղ գնէք, մի պահանջէք որ սեւ տեսակ ըլլայ, և փոշի եղած մի ընդունիք, այլ ձեր աչքին առջև փոշի ընել տուէք կամ դուք փոշիի վերածեցէք ձեր տանը մէջ։ Սեղանի վրայ գործածելու համար շատ օգտակար է պզտիկ աղօրիքով մը աղալ և թարմ վիճակի մէջ գործածել պղպեղը, որուն բարկ բոյրը կ'թռչի երբ շատ առաջուընէ փոշի եղած ըլլայ։ Պղպեղը կրկին պարկերու մէջ կ'դրուի, որոնց համար ծանրութեան 2% տոկոս կ'նշանակուի։ Ընդհանրապէս մէկ պարկ պղպեղը 60 քիլօ կ'ըլլայ և կ'ծախուի Պոլսոյ մէջ հարիւր քիլօն՝ ճերմակ պղպեղ՝ 220 ֆր.։ Սեւ պղպեղ՝ Սէնկաբուր՝ 140, Թէլիչէրի՝ 138, Սայկօն՝ 136, Բէնանկ՝ 132 ֆր.։ Պղպեղը, ինչպէս խահուէն, կանխիկ գինով կը ծախուի, տեսմանի վրայ։ Եւ որովհետև պղպեղի գնորդները գաղթաբնակ վաճառականներ են, վճարման բնաւ դժուարութիւն չեն յարուցաներ, սովորութիւն եղած է տեսման յանձնել առանց ստորագրութիւն պահանջելու, և 8—10 օր ետքն չէքն ընդունիլ։ Ֆրանսա առաջին տեղը կ'գրաւէ Թուրքիոյ պղպեղի վաճառականութեան մէջ։

ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ.— Հոլանտական դեսպանն երէկ գիշեր հացկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ եղան սպանիական և Շուէտ—Նորվեկեան դեսպանները, Պետական Խորհրդոյ անդամ Վսեմ. Զարիֆ Տիլպէր էֆ., աւստրիական և իտալական դեսպանատանց խորհրդականները, ռուսական, գերմանական, անգլիական դեսպանատանց խորհրդականները, սպանիական դեսպանատան Ա. քարտուղարը, Շուէտ—Նորվեկեան դեսպանատան Ա. թարգմանն և հոլանտական դեսպանատան պաշտօնէութիւնը։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Փիլիպէի քաղաքապետը շաբաթէ մ'ի վեր Բարիզ մեկնած է տեղւոյն սեղանաւորներուն հետ համաձայնութեան մը գալու համար ինն միլիոն ֆրանքի փոխառութեան մասին, որով կ'ուզուի ի գլուխ հանել ելեկտրական թրամուէյի շինութիւնն ընդ մէջ Փիլիպէի և Ստանիմագայի։

—Ֆերտինանտ իշխան յառաջիկայ Յունիսի 1ին Բարիզ պիտի այցելէ Սպանիոյ Թագաւորին այցելութենէն անմիջապէս յետոյ։ Այժմէն որոշուած է որ իշխանն իր անուան տարեդարձին Սոֆիա ըլլայ. յետ այնորիկ Եգիպտոս պիտի ուղեւորի, մօրը, Կլէմանդին իշխանուհւոյն ծննդեան տարեդարձը տօնելու համար և անկէ Բարիզ պիտի մեկնի։

ՄԱՀԱՑՈՒԹԻՒՆ.— Մայիս 8—14 Պոլսոյ և արուարձաններուն մէջ մեռան 224 հոգի, որոնց երկուքը կարմրախտէ, երկուքը հարսանիթէ, երկուքը կեղծմաշկէ, երկուքը ծաղիկէ, վեցը ժանտատենդէ, և 22ը շնչառական խողովակներու հիւանդութիւններէ։ —Կարմրախտ.— Թոփհանէ և Ճիպալի՝ մէյմէկ։ —Հարսանիթ.— Խորխոր և Քիւչիւք Այա Սոֆիա՝ մէյմէկ։ —Կեղծմաշկ.—Բերա՝ 2։ Ծաղիկ.—Պէօյիւք Տէրէ՝ 2։ Ժանտատենդ.— Թաթավլա, Մահմուտ Փաշա, Սիլիվրի Գաբու, Էգրի Գաբու, Գում Գաբու, Գասըմփաշա՝ մէյմէկ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՀՐԴԵՀԸ.—Ինչպէս ծանուցինք երէկ, առջի գիշեր Ղալաթիա, հին մաքսատան փողոցին մէջ այրած էր դերձակ Նիքօլի վարձքով բնակած խանութը. ըսած էինք թէ հրդեհը չարաչահութեան արդիւնք կ'նկատուի. արդարեւ Նիքօլի խանութին ապրանքները 750 ոսկիի ապահովագրած է եղեր, բայց կատարուած քննութենէն հասկցուեցաւ որ խանութին մէջ այնքան ապրանք չկար. ամէն գիշեր խանութը կ'պառկի եղեր Ալի անուն գիշերապահ մը, մինչ հրդեհին պատահած օրը Նիքօլի առանց սպասելու Ալիի գալուն, խանութը գոցեր և գացեր է։ Նիքօլի մէջտեղ չկայ հիմա։

ՄՈՍ Ընկ.եան «Պիւգիրիա» շոգենաւը, նաւապետ Պասքիլ ամսոյս դէպ ի 6 ին Լիվրբուլէն հոս կ'հասնի ընդհանուր վաճառքով։

ՏԻԱՐ ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ կ'իմացնէ մեզ թէ այլ եւս Ունիոն ապահովագրական ընկերութեան հետ պիտի չգործէ, և թէ այսուհետեւ պիտի աշխատի ի հաշիւ Անգլ. Եունիըն օվ Լընտըն (Union of London) ընկերութեան, որ, ինչպէս յայտնի է, իր առաջնակարգ և անխախտ դիրքին շնորհիւ, մեծ վարկ և ընդունելութիւն շահած է համայն Թուրքիոյ մէջ։

ՄԱՆԱՑԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Կ. ՊՈԼԻՍ, Մայիս 3/16.

Գործարաններն ապրանք չեն հասցներ. հրապարակը տեսակ չկայ։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ

Օ. Ո. 100էն կանխիկ

Վաթէր Եաիգուլէ Ն. 4 Բ.	29½		ղրշ.
» Իզմիր » »	32		»
» Սելանիկ » »	31½		»

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ

Օ. Ո. 100էն 61 օր պայմանժամ. կամ Օ. Ո. 2% զեղչ կանխիկ

Վաթէր Ն. 20	44		ղրշ.
Էքսթրա » 16—24	53		52
» » 12—14	47		45

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ

Վաթէր Ն. 4—14	34½		ղրշ.
» » 20	42		»
Էքսթրա » 12—14	40	—43	42
» » 16—24	46	—47	46

ԶՈՒԻՑԵՐԻԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ

Կարմիր Վաթէր Ն. 20 64/65 ղրշ.

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ

Կարմիր Վաթէր Ն. 20 62/63 ղրշ.

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ ԲԱՄԲԱԿԻ

ԼԻՎՐԲՈՒԼ, Ապր. 27/10Մյս.

Սբօթ 4.35 բէնս

ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ԳԱՏԸԳԻՒՂ
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿՆԱՑ
5րդ Տարեշրջան
Տարեկան քննութեանց և հանդէսին առթիւ աշակերտք շաբթուան մը համար արձակուած են։ 5րդ տարեշրջանը կ'սկսի մայիս 9, Բշ. օր։ Նոր աշակերտաց ընդունելութեան մասին բանակցելու համար դիմել ի վարժարան ամէն օր, առ Տեսուչն կամ Տեսչուհին։ Հիմնադիր—Տնօրէն
8—1 Ց. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ.
—ԱԶԴ.—Պրուսայի մէջ հաստատուած է։ Պրուսայի գեղեցիկ դիրքը, առատ ջուրերը, բաղնիքները, ևլն. քաջածանօթ են։ Վարժարանը կ'գտնուի ի Սէթ Պաշի, ուր են բոլոր եկեղեցիները, որով աղջիկները պատեհութիւն կ'ունենան հոգևոր պաշտամունքի երթալու։ Վարժուհիներն են 2 Ամերիկացի և 3 Հայ, որոցմէ մին Յունարէն գիտէ, և հոգածու մայր մը։ Շաբաթը քանի մ'անգամ Հայ ուսուցիչ մը և դաշնակի ուսուցիչ մը կուգան դաս տալու։ Լեզուն Անգլիերէն է, թէև աշակերտուհիներու մայրենի լեզուն զանց չառնուիր։ Երբ շրջանաւարտ ըլլան, կրնան լաւ Անգլ. կարդալ, գրել և խօսիլ։ Ֆրանսերէն ալ կ'ուսուցուի։ Կարի մասնաւոր դասընթացք ասեղնագործութեամբ և ձևագիտութեամբ։ Հոգածու մայրը, Սկիւտարի Հոմ Վարժարանի շրջանաւարտներէն, մեծ խնամ կ'նուիրէ աշակերտուհիներու առողջական վիճակին։ Կերակուրներն ընտիր։ Աշակերտուհիները նաև շարադրութեան և արտասանութեան վարժութիւն կ'ընդունին։ Ամիսն անգամ մը հրապարակային ճառախօսութիւն վարժարանին մէջ։ Կայ նաև Գրական Ընկերակցութիւն մը։ Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 12 ոսկի։ Անցեալ տարի որոշուեցաւ Յունական բաժին մ'աւելցնել։ Մինչև 9 տարեկան աղջիկներ կ'ընդունուին իբրև գիշերօթիկ, աւելի պզտիկներ՝ իբր ցերեկոյ։ Աժան դպրոց մը ուզող ծնողներ կ'հրաւիրուին այս վարժարանը փորձել, Դիմել առ Միս Հէրիըթ Ճ. Բաուըրս, Տնօրէն Աղջկանց Ամերիկեան Վարժարանին, Պրուսա։ 1—1

ՔՐՈՆԻԿ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

Երուսաղէմի Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքէն ի Պատրիարքարան Մայիս 2 թուականով քաշուած հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Տ. Ղեւոնդ Վրդ. Մագսուտեան երէկ ճամբայ ելեր է մայրաքաղաքս գալու համար։

—Ս. Հայրապետի կողմէ Բեղերսպուրկ ղրկուած պատգամաւորութեան անդամ Տ. Մեսրոպ Վրդ. Տէր Մովսէսեան ապրիլ 21ին Տփղիս դարձաւ, եւ նոյն օրն իսկ շուտափոյթ ուղեւորեցաւ դէպ ի Ս. Էջմիածին, բերանացի համար տալու Ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետին, կալուածական և դպրոցական խնդրոց վիճակին վրայ։

—Եգիպտոսի Գաւառ. Ժողովը Ապրիլ 25ին նիստ գումարելով առաջնորդ ընտրեր է Կուտինայի Առաջնորդ Տ. Մկրտիչ Ծ. Վրդ. Աղաւնունին։

—Ս. Պատրիարք Հայրը կոնդակ մը յանձնեց Խասգիւղի Թաղ. Խորհուրդին, Ս. Ներսիսեան վարժարանի գրասեղաններու և զանազան կազմածներու շինութեան համար նուիրահաւաքութիւն կատարելու։

—Գաւթէմանիի Պատր. Փոխանորդ Տ. Գրիգորիս Վրդ. Պալաքեան Թաղ Բէօփրիւ այցելեր և անկէ ալ 70 տունէ բաղկացած երկու գիւղեր, որոնցմէ մէկուն մէջ մատուռ մը և միւսին մէջ վարժարան մը շիներ է, ուրկէ զուրկ կ'մնային տեղացիք. Տ. Գրիգորիս Վրդ. քարոզեր է Նօրալէնի եկեղեցիին մէջ, յորդորներ ուղղելով ժողովրդեան որ սիրէ իր Մայրենի Եկեղեցին։ Գիւղացիք առաջին անգամ Ս. Պատարագ տեսեր են, ինչպէս և տղաք ալ դպրոցի երես։

—Իզմիրի Նախորդ Պատր. Փոխանորդ Տ. Դանիէլ Ծ. Վրդ. Յակոբեան որ Զատկի տօնախմբութիւններուն նախագահելու համար Էտիրնէ հրաւիրուած էր, յառաջիկայ շաբթու Մայրաքաղաքս կուգայ. տեղացիք, ինչպէս ասկէ առաջ ալ, փափաք յայտնած են որ Էտիրնէի Առաջնորդ ընտրուի, սակայն Տ. Դանիէլ Ծ. Վրդ. կ'ուզէ Երուսաղէմի վանքին մէջ ծառայել։

—Եգիպտոսի Նախորդ Առաջն. Տեղապահ Տ. Մամբրէ քհնյ. որ առողջական պատճառով հրաժարած էր և Գաւառ. Ժողովն ալ ընդունած էր, նամակ մ'ուղղելով տեղւոյն Քաղաքական Ժողովին իր նախկին պաշտօնն ստանձնելու պատրաստակամութիւն յայտներ է, ըսելով թէ բարւոքած է իր տկարութիւնը։ Քաղաք. Ժողովը նկատելով որ Գաւառ. Ժողովն ընդունած է անոր հրաժարականն և ըստ այնմ տնօրինութիւն մ'եղած է, որոշեց Տ. Մամբրէ քհնյ.ի այս առաջարկը ներկայացնել Գաւառ. Ժողովին։

—Գալըսաեան վարժարանի Նորընտիր Հոգաբարձութիւնն Ապրիլ 21ին նիստ գումարելով իր դիւանը կազմեր է հետեւեալ կերպով, Տեարք Առաքել պէյ Նուպար (Ատենապետ), Վ. Բիւրքճեան (Ատենադպիր), Օ. Թայճեան (Գանձապետ)։

—Ջօրճուկի (Տիարպէքիր) վարժարանի խնամակալութիւնը կ'խնդրէ Պատրիարքարանէ որ կէս ոսկիի յաւելում մ'ըլլայ ամսական նպաստին վրայ։

—Ռոտոսդոյէ կ'գրեն մեզ Մայիս 2 թուով.— Վիճակիս Առաջնորդ Տ. Վահրիճ Ծ. Վրդ. Չօրլու գնաց տեղւոյն Ս. Գէորգ եկեղեցիին տօնախմբութեանց նախագահելու համար։ Չօրլուի շրջականերն անտառաց մէջ աւազակութիւն ծագած ըլլալուն համար Ռոտոսդոյէ հասարակ կառքերով ուխտի համար Չօրլու քիչերը միայն կրցին երթալ։ Առաջնորդը մէկ քանի շաբաթ Չօրլու մնալէ վերջ Սիլիվրի պիտի այցելէ։

«Քսանեւհինգ տարիէ ի վեր քաղաքս հաստատուած Տօքթ. Սարգիս Արապեան շաբաթ օր կնքեց իր մահկանացուն և յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ այսօր հանդիսաւոր կերպով։

«Անձրեւի մեծ պէտք կայ ամառնային բերքերուն արդիւնաւորութեան համար. անցեալ գիշեր հսկում կատարուեցաւ եկեղեցիին մէջ։»

—Խօյմաթէն կ'գրեն մեզ.— «Ներքնադաւանաներէն մէկուն մէջ ամուսնական դատ մը ներկայացած էր Առաջնորդարան։ Տեղապահ Հայրն առժամեայ բաժանում որոշած էր առն և կնոջ. և որովհետև կինն աւելի յանցաւոր գտած էր, չէր ուզած անոր ապրուստն ապահովել օրինական ամսաթոշակը սահմանել. այս տնօրինութեան վրայ, յիշեալ կնոջ ջոլ ազգականներն իրենց արտաքսութիւնն արտայայտելու միակ միջոց կ'գտնեն վարժարանին հէք ուսուցչին պաշտօնանկ ընելով, —որուն միակ յանցանքն էր իր պարկեշտ, ուղղամիտ ընթացքին համար Տեղապահին համակրութիւնը շահած ըլլալը, —այսպէս փաստելով թէ՝ ուսուցիչն և թէ վարժարանին։» Նամակագիրը կ'աւելցնէ թէ ջոկերու կողմէ այս կարգի անմիտ, քմահաճ տնօրինութիւններ յաճախադէպ են, ի վնաս առաջնորդական եւ կրթական գործերու։

—Սկիւտարի երից Թաղից Աղքատախնամը շնորհակալութեամբ կ'ծանուցանէ թէ Ապրիլ ամսոյ մէջ յանուն աղքատ հիւանդաց հետեւեալ նուէրներն ընդունած է. —Տիկին Բ. Գաբրիէլ պէյ Թաչճեան 25 քաշ բրինձ, Գրիգոր էֆ. Արխանեան 50 քիլօ հաց, Տկն. Գ. Պասմաճեան 10 ղչ., Լեւոն էֆ. Ռ. Սէմէրճեան իր զաւկին մկրտութեան առթիւ 60, Ս. Զատկի առթիւ Յարութիւն էֆ. Մըմրեան 25 և Յարութիւն էֆ. Տամլամեան 20, Նիկողոս էֆ. Հատկալըրեան իր վաղամեռիկ դստեր յուղարկաւորութեանն առթիւ 20, Ո՛ն որ զաւկին ծննդեանն առթիւ 540, Ո՛ն 3 ղչ.։ (Կ՛ւէ)

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ.— Երեւում էֆ. Փափազեանի Արնաւուտքէօյի բնակարանին մէջ կիրակի օր տեղի ունեցաւ Օր. Արշալոյս Փափազեանի նշանախօսութիւնը Կայսերական Պալատան Թարգման Վսեմ. Արամ Ատիլ պէյի հետ, ի ներկայութեան երկու կողմի ազգականներու և բարեկամներու, որոց մէջ կ'նշմարուէին Ներքին գործոց Նախարար Բարձր. Մէմտուհ փաշայի կնքապահ Հասան Սապրի պէյ, ՎեՀ. ԿԱՅՍԵՐ Սենեկապետ Ֆայիգ պէյի կողմէ Տօքթ. [illegible] Զիհնի պէյ, Ներքին գործոց Թղթակցութեանց դիւանին դեր— տնօրէն Ալի Սայիպ պէյ, փեսացուին եղբայրը՝ Տպագրութեան Տեսչութեան ընդհանուր քննիչ Վսեմ. Միհալ Ֆերիտ պէյ, Բերայի ընդհ. դատախազ Թադէոս էֆ. Ըֆիջի, Մաքսային ժողովոյ անդամ Ա. էֆ. Գույումճեան, Պապի էֆ. Պալօեան, Արնաւուտքէօյի ոստիկանապետ Րիզա պէյ, Գարեգին Ֆէրիտ պէյ, Սեդրակ պէյ Մուրատեան, Արամ Ատիլ պէյի մայրն ու քոյրը՝ Տիկին Պօյաճեան և Օր. Պօյաճեան, Տէր և Տիկին Կարապետ էֆ. Զէյնէեան և Օր. Զէյնէեան, Տէր և Տիկին Ռոստոմ Սամիկեան, Տէր և Տիկին Մարտիկ Գրիգորեան, Տէր և Տիկին Կարապետ Պաղպաղեան, ևայլն. ևայլն։ Ընդունելութիւնն սկսաւ կայս. քայլերգով որուն յոտնկայս ունկնդրեցին ներկաները, և բարեմաղթութիւններ կատարեցին կայսերական արեւշատութեան համար։ Արամ Ատիլ պէյ քանիցս արժանացած է Կայսերական բարձր գնահատման։ Օր. Արշալոյս Փափազեան իր բնական շնորհալի ձիրքերուն կ'միացնէ խնամեալ դաստիարակութիւն մը։ Մեր շնորհաւորութիւններն երկու կողմերուն ալ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ԹՈՐՓԻԼԱՆԱՒԵՐՈՒ

ԲԵՂԵՐՍՊՈՒՐԿ, Մայիս 15. — Ռուս հեռագրական գործակալութեան Թղթակիցը հետեւեալ լուրը կուտայ Կունճուլինէ՝ Մայիս 14 թուով. — «Մանկոլիոյ սահմանագլուխին վրայ Հունկուզ զօրաց շարժում մը կ'տեսնուի. ասոնք Հունկուզ կանոնաւոր զօրքեր կ'երեւին։ Հաստատուեցաւ նաև որ Հունկուզներ կ'գտնուին Տաշիհօ գետին մօտերը։ Հունկուզ զօրքեր կան պատերազմական գործողութեանց դաշտին և չէզոք հողերու միջև, որով ճապոնական զօրաց գործողութիւնները գաղտնի կ'մնան։ Ճապոնցիք այս կերպով կրնան պաշարի և ռազմանիւթի կայաններ հաստատել ուզուած տեղերը, մեր ալ կողը պաշարելու գործողութեան ի նախատեսութիւն։ Ըստ որում Հունկուզները կ'ծածկեն այս գործողութիւնները, ճապոնցիք կրնան ռուս ալ կողը պաշարելու ձեռնարկել յանկարծ, ինչպէս ըրին Մուգտէնի ճակատամարտին ատեն։ Արդէն հիմակուց՝ մեր կատարած բազմաթիւ հետազօտութիւններէն որոշապէս երեւցաւ որ ճապոնցիք ռուսաց ալ կողը պաշարելու դիտում մ'ունին։ Սպարապետ Զօր. Լինիեւիչ իր ամբողջ ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած է այն կողմ։ Բայց ըստ որում մեր հասկցած ենք ճապոնցւոց պատակը, դժուար է որ անոնք յաջողին այսպիսի գործողութեան մը մէջ։ Բաց աստի, որոշ կ'երեւի թէ ճապոնական և ռուսական բանակներուն միջև տեղի ունենալիք գործողութիւնները բանակներու արեւմտեան կողին վրայ պիտի կատարուին, ինչպէս եղաւ Մուգտէնի ճակատամարտին ատեն։»

ԲԵՂԵՐՍՊՈՒՐԿ, 15.—Խապարովսքէ կ'հեռագրուի Ռուս հեռագրական Գործակալութեան, Մայիս 14 թուով թէ օտար տասնեակ զինուորական կցորդներ հասան պատերազմի դաշտը, երկիրն ուսումնասիրելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ, 15.—Այս առտու զրոյց եղաւ թէ ծանր կռիւ մը տեղի ունեցեր է Հիւսիսային Քորէայի մէջ։ Մանրամասնութիւն չկայ։—Սէնթրըլ Նիւզի Սայկոնի թղթակիցը կ'հեռագրէ թէ Պալթիկի նաւատորմին մեծագոյն մասը դեռ կ'գտնուի Հոնկ Քօէ ծովախորշին մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ, 15.—Սայկոնէ կ'հեռագրուի հետեւեալը.—«Ճապոնական կառավարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց՝ արգիլելով ածուխ արտածել Սայկոն, ցորչափ ռուս նաւատորմը հոն Հնդկաչին։ Ճապոնական կառավարութիւնն այս որոշումը տուաւ, որպէսզի ռուս նաւատորմ մը չկարենայ ածուխ առնել։»

ԼՈՆՏՈՆ, 15.— Սէնթրըլ Նիւզի Բեզերսպուրկի թղթակիցը կ'հեռագրէ թէ նաւապետ Քլատօ հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ. —Պալթիկի նաւատորմը չի կրնար ամբողջութեամբ հասնիլ Վլատիվոստոք, զի ճապոնական մարտանաւերը պիտի խափանեն և ընկղմեն Ծով. Ռոժտեսդվենսքիի նաւատորմին մէկ մասը։ Ռուս մարտանաւերուն կրելիք վնասն այնքան մեծ պիտի ըլլայ որ կարելի պիտի չըլլայ դարմանել։

ՃԻՊՐԱԼԹԱՐ, 15.— Անգլ. Գանօբէօս և Կոլեոթ զրահաւորներն այսօր մեկնեցան դէպի Ծ. Արեւելք, ուր պիտի միանան Բրիտանեան նաւաբաժնին։

ԲԵՂԵՐՍՊՈՒՐԿ, 15.— Ռուս Դ. նաւաբաժինը կ'պատրաստուի մեկնիլ դէպի Ծ. Արեւելք։

ԼՈՆՏՈՆ, 25.—Ծով. Ռոժտեսդվենսքիի և Ծով. Նէպոկադովի նաւաբաժինները մեկնեցան Հոնկ Քօէի ծովախորշէն և այժմ կ'գտնուին Ֆորմոզայի ու Փիլիպեան կղզիներուն միջև։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՉԻՖՈՒ, Մայիս 15.— Ռէօթէր կ'ըսէ թէ Նիուչուանկէ Չիֆու հասած շոգենաւի մը մարդիկը լուր տուին որ ճապոնական փոխադրանաւ մը ընկղմեցաւ Բէչիլիի ծովախորշին մէջ, ական մը բախելով։

ԼՈՆՏՈՆ, 15.— Քանդոնէ կ'հեռագրուի թէ ճապոնական 8 թորփիլանաւեր յարձակեցան Հոնկ Քէէի ծովախորշին մէջ ռուս մարտանաւերուն վրայ. գտնուող ռուս ծովախորշին շուրջ պահնորդութիւն կատարող ռուս բազմաթիւ յածանաւեր չկրցան բռնել այս թորփիլանաւերը. ռուս մարտանաւերն ո և է վնաս չկրեցին. երկու թորփիլանաւեր ընկղմեցան, կ'ըսուի։

ԼՈՆՏՈՆ, 15.— Մուգտէնէ կ'հեռագրուի թէ ճապոնցիք յարձակեցան Ռուսաց ձախ թեւին վրայ. Ռուսք 15 քիլոմեթր տեղ ետ քաշուեցան։ Թէ՛ Ռուսք և թէ ճապոնցիք մեծ կորուստ ունեցան։

ԼՈՆՏՈՆ, 15.— Ֆուզանէ կ'հեռագրուի թէ ճապոնէ շարունակ զօրք կը ղրկուի դէպ ի Թումէնի գետաբերանը։ Այս զօրքերը կ'միանան Վլատիվոստոքը պաշարելու պաշտօն ունեցող բանակին։

ԼՈՆՏՈՆ, 15.—Թօքիոյէ կ'հեռագրուի թէ երկու ռուս մարտանաւեր Եէսօ կղզիին բացերը կեցուցին ճապոնական առեւտրական նաւ մը, և անոր թղթերը քննելէ ետք ազատ թողուցին զայն։

ԼՈՆՏՈՆ, 15.—Ճապոնական յածանաւեր կեցուցին անգլիական եւ ամերիկեան երկու շոգենաւ, որ Ֆորմոզայի մօտ անցած էին արգելեալ սահմանագծէն։ Ճապոնցի սպաներ երկար բարակ քննութենէ անցուցին շոգենաւերուն բեռներն ու թղթերը, եւ ազատ թողուցին։

ԼՈՆՏՈՆ, 15.—Թօքիոյէ կ'հեռագրուի թէ ճապոնական նաւատորմը թնդանօթաձգութեան փորձեր կ'կատարէ Մօճիի եւ Նակազաքիի բացերը։ Առեւտրական շոգենաւերուն թոյլ չի տրուիր մօտենալ այս մարտանաւերուն։

ԼՈՆՏՈՆ, 15.—Շանկայէ կ'հեռագրուի թէ չինական շոգենաւի մը մարդիկը լուր տուին որ Շանկայէ 160 մղոն հեռու դէպ հարաւ տեսան ճապոնական երեք յածանաւեր եւ չորս թորփիլանաւեր, որ արագարար կ'երթային դէպ արեւելք։

ԲԵՂԵՐՍՊՈՒՐԿ, 15 (Պաշտօնական).— Զօր. Լինիեւիչ կ'հեռագրէ կայսեր ամսոյս 13 թուով.—«Ամսոյս 9ին կռիւ մը սկսաւ Քիմիաօցէի մօտ։ Մեր ջոկատներն ետ քաշուեցան, հետազօտութիւններ կատարելէ վերջ։» Սպարապետ Լինիեւիչ ամսոյս 14 թուով կ'հեռագրէ կայսեր. — «Ռուս ջոկատ մը Խրտակուի վրայ կ'քալէր, բայց տեսնելով որ 700 ճապոնցի զօրքեր կը փորձեն զինք պաշարել, ստիպուեցաւ Ուտակօա քաշուիլ։ Մեր ջոկատն օգնութիւն ստանալով՝ թշնամին ետ մղեց Խրտակուէ. Ճապոնցիք ետ քաշուեցան դէպ ի հարաւ և հարաւ արեւմուտք։»

ԼՈՆՏՈՆ, 16.—Տէյլի Թելէկրաֆի Բորդ Արթուրի թղթակիցը կ'հեռագրէ թէ ճապոնցի 400 սուզորդներ հասան Բորդ Արթուր և հաստատեցին որ ընկղմած նաւերուն թիւն է 200։ Աննաւատալի քանակութեամբ զէնք կայ ծովուն խորը. 80 շոգեմակոյկներ կան ընկղմած։

ԹՕՔԻՕ, 16.—Ճապոնական մամուլը կ'հրատարակէ Ճապոն գտնուող ռուս գերիներու ցուցակը, ուրկէ կ'երեւայ թէ Ճապոն կ'գտնուին ռուս 10 զօրավար, 70 բարձրաստիճան սպայ, 884 սպայ, 8558 ենթասպայ և 50,760 զինուոր։

ՊԵՐԼԻՆ, 15. — Նէօէ Ֆրայէ Բրէսէ սիրալիր բառերով կ'շնորհաւորէ Կոմս Կոլուխովսքին՝ իբր աւստրիամաճառ Արտաքին գործոց նախարար բոլորած տասնամեակին առթիւ, և կ'գովէ զինքն որ գլխաւոր գործիչներէն մէկն եղաւ Եւրոպայի խաղաղութեան պահպանման։

ՊԱՐԻԶ, 16.—Նախարարաց Խորհուրդն երէկ նիստ գումարեց Էլիզէի պալատան մէջ, Մ. Լուպէի նախագահութեան ներքև, և որոշեց պատուիրակութիւն մը ղրկել Պերլին, ներկայ ըլլալու համար Գահաժառանգին հարսանեկան հանդէսին։

ՊԱՐԻԶ, 15.— «Ազգային շահեր եւ միջազգային հաշտարարութիւն» անունով նոր ընկերակցութիւն մը կազմուեցաւ, որուն նպատակն է մղում տալ ազգային բարգաւաճման և օտար երկիրներու հետ բարւոք յարաբերութեանց։ Այս ընկերակցութեան անդամ են եւրոպական և ամերիկեան ամենահռչակաւոր գիտուններ, գրագէտներ, քաղաքագէտներ և արուեստագէտներ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

(ԼՈՒՐԵՐ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԹՂԹԱԲԵՐՈՎ. ՄԱՅԻՍ 14)

ՌՈՒՍՕ-ՃԱՊՈՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Ծովու վրայ անցած դարձածէն բնաւ լուր չկայ։ Թօկիոյէ ո՛ւր գտնուիլն յայտնի չէր և չէ. հիմակ ալ Ռոժտեսդվենսքիի ո՛ւր գտնուիլը մարդ չի գիտեր։ Ցորէ անոր որ Սայկոնէ ծանուցուեցաւ Նէպոկադովի Սէն Ժագ հրուանդանէն անցնիլը, ուրիշ լուր առնուած չէ Գ. նաւաբաժնին վրայ։ Կ'սպասուէր որ ռուս երկու նաւաբաժիններն անցեալ Գշ. միանային իրարու, բայց շարդ անոնց միացման լուրն ալ չհասաւ, թերեւս անոր համար որ Ռոժտեսդվենսքի ստիպուած ըլլալով համակերպիլ Ֆրանսայի ստիպումներուն, ծովուն բացերը պիտի երթայ և Նէպոկադով պարտաւորուած է յաճախ փոխել իր ընթացքը, Ռոժտեսդվենսքիի միանալու համար։ Այս շաբաթն ալ պարապ անցաւ և ճապոնցիք դարձեալ հանդարտօրէն պահուըտած են իրենց թաքստոցներուն մէջ և դէպքերուն ընթացքը կ'դիտեն։

(Die Zeit, Մայիս 14, Կիր.)

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ՌԱԶՄԱՆԻՒԹ

ՍԱՆ ՖՐԱՆՉԻՍԳՕ, Մայիս 13. — Մաքսային պաշտօնեայք 4.7 սանդիմէդրոնոց 2,500 ռումբերով լեցուն սնտուկներ գտան անգլիական Տէքօյէն շոգենաւուն մէջ որ Ճապոն պիտի տանէր զանոնք։ Կառավարութիւնն հրաւիրեց նաւապետն որ բեռին այն մասը դուրս հանէ նաւէն։

Դ. ՕԺԱՆԴԱԿ ՌՈՒՍ ՆԱՒԱԲԱԺԻՆԸ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ, Մայիս 13. — Այսօր լուր հասաւ Բեղերսպուրկէ որպէսզի քաղաքիս մէջ նորոգուող Կօրմիզով ռուս նաւն անմիջապէս Լիպաւ ղրկուի օժանդակ Դ. նաւաբաժնին միանալու համար։

ՉԷԶՈՔՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

ԹՕՔԻՕ, Մայիս 13. — Երեսփոխանաց կողմէ պատուիրակութիւն մը Վարչապետ Քացուրայի ներկայացաւ Ծ.յր. Ասիոյ մէջ Ֆրանսայի չէզոքութեան խնդրոյն վրայ բանակցելու համար։ Վարչապետն ապահովցնելու համար պատուիրակութեան անդամները թէ Դաշինքը պէտք եղածը կ'ընէ երկրին շահերուն պաշտպանութեան համար, այս մասին իր ձեռք առած միջոցները պարզեց անոնց։ Պատուիրակութիւնն ի դործին գոհացուցիչ տեղեկութիւն հաղորդեց իր կուսակցութեան, Դաշինքին տնօրինութեանց մասին։ Ֆրանսական ապրանքներու դէմ պոյքօթ ընելու համար Առեւտրական Սենեակին տուած որոշումն ետ առնուեցաւ։

ՀԵՐՔՈՒՄ ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ՃԱՌԵՐՈՒՆ

ՊԵՐԼԻՆ, Մայիս 13.— Նէօէ Տէօյչէ Ալլկէմայնէ Զայթունկ և Բոյխէ Անցայկեր այս երկուն հետեւեալ զեկոյցը կ'հրատարակեն.—«Գերմանական, ինչպէս նաև օտար թերթեր զինուորական բանախօսութիւններ հրատարակեցին, զորս որպէս թէ Նորին Վեհափառութիւն կայսր—թագաւորն ըրած է Վիլհելմսհաֆէնի և Սդրազպուրկի մէջ։ Արտօնուած ենք յայտարարելու թէ վերոյիշեալ տեղեկութեանց մէջ Նորին Վեհափառութեան վերագրուած բառերը մասամբ փոխուած և մասամբ ալ ամբողջովին յերիւրուած են։»

(Die Zeit, Մայիս 14, Կիր.)

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, Ապրիլ 905
Տէր, —Պատիւ ունիմք ծանուցանել ձեզ թէ Սկիւտարի և Վոսփորի համար դեր գործակալութիւն մը հաստատած ըմք որուն տնօրինութիւնն յանձնուած է.
ՏԻԱՐ ԳՐԻԳՈՐ Թ. ԱՐԽԱՆԵԱՆԻ
Սկիւտարի շուկան Խորխոր—չէշմէսի թիւ 47. —Յիշեալ էֆէնտին լիազօր արտօնութիւն ունի «Ուէսդըրն» (հրդեհի), «Քէս Բաթէրնէլ» (կեանց), «Լա Ֆրանքփորթուազ» (ծովային փոխադրութեանց) ընկերութեանց հաշուոյն ապահովագրութիւններ ընդունելու դիւրամատչելի պայմաններով։ Կ'յուսանք որ սոյն դեր գործակալը պիտի հաճիք պատուել Ձեր վստահութեամբ։
Թարւէլդ ընդհ. Տնօրէնութիւն
ՈՒԷՍԴԸՐՆ, ՔԷՍ ԲԱԹԷՐՆԷԼ, ԵՒ ՖՐԱՆՔՓՈՐԹՈՒԱԶ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ
2—2

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	95 21
Ամէնէն բարձր գին	»	95 29
Ամէնէն վար գին	»	95 20
Րումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	131 87½
Ամէնէն բարձր գին	»	132 52
Ամէնէն վար գին	»	131 75
Թրամվայ	»	92 —

ԲԱՑՈՒՄ, 3 Մայիս

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	95 20
» » ժամ 6ին		95 20
Րումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	131 75
» » ժամ 6ին		131 75
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	16 60
Ուշագ.-Քէօլէ Ֆօնսիէ Ա.	ֆր.	313 —
» » » Բ.	»	269 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	512 —
Անատօլուի երկթ. պրթ.	»	526 —
» » բժնթ.	Ա. Ո.	13 40
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո.	4 02½
Թիւնէլի բաժնեթուղթ	ղրշ.	720 —
» Հիմնադրի	»	250 —
» պարտաթուղթ	ֆր.	492 —
Տէրքոսի ջուրի Ընկ.	»	251 50
Պալիա Քարաայտին	»	525 —
Թրամվայ	»	95 —
Պանք տը Սալոնիք	»	180 —
Հելլենական 5% 1881	»	249 —
Հելլէնկ. պարգևատոմսաթուղթ	ֆր.	434 —
» Նոր »	» Բ. Օ. Ո.	3 95
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի	»	44 —
Գազատուն		88 —
Քարափ Իզմիրի	»	580 —
Շիրքէթի Խայրիյէ	Օ. Ո.	30 —
Թէմփէլքիի բաժնեթուղթ	Ա. »	27 —
» »	Բ. »	18 —
» պարտաթուղթ	»	490 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Օսմ. Միաց. 1 օրուան	Օ. Ո.	1.60	1.40
» » 8 »	»	4.25	—
Րումէլիի Երկթղ.	ֆր.	1.50	—

ՕՍՄ. ԲԱՆՔԱՅԻ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

	ՎԱՃԱՌՈՒՄ	ԳՆՈՒՄ
Լոնտոն 3 ամիս	110 20	109 35
» չէք	110 05	109 35
Բարիզ 3 ամիս	22 76¼	22 97½
» չէք	22 86¼	22 97½
Պերլին մարք	18 59	18 70
Վիեննա քուրօն	21 84	21 96

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՅ

Անգլիական ոսկի	ղրշ.	109 35
20 ֆրանքնոց	»	87 12
20 մարքնոց	»	106 25
Բոլ Էմբէրիալ	»	89 20
Քրոննոց	»	51 05
Մէճիտիյէ ոսկի	»	108 03
Պեշլիք	»	105 10
Նոր մէճիտիյէ	»	108 20
Ռուսալ Թղթադրամ	»	8 66

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Ապրիլ 15

Օսմանեան Միացեալ բաց.		Ա. Ո.	87 12
» » գոց.		»	87 12
Օսմ. Կայս. Պանքա		»	14 12
Եգիպտական Միացեալ		»	104 75
Անգլ. Քանսոլիտէ		»	90 12
Պուլկար. փոխառ.	1892	»	98 75
Հելլենական Ռենդ	1881	»	39 25
» Մոնօփոլ		»	51 75
Փոխան. Բարիզի վրայ		»	25 300
Թրանսվալ		»	3 68
Ճապոնական 4%		»	62 50
Ռուսական		»	87 87
Դրամազեղչ		»	2 ½

ՎԻԵՆՆԱ, Ապրիլ 15

Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրօն	95 45
» Լոնտոնի վրայ	»	240 60
Րումէլիի Երկաթուղի	»	144 25
Օսմ. Ռէժի	»	356 —
Դրամազեղչ		3 —

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY LIMITED

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՓԻՆԻՔՍ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆԴՈՆ ՑԱՄԻՆ 1782

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒՑՔ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,500,000

ՓԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծակի, լինի, դաշտանք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ մինչեւ գումարը զոր ցանկանայ, որ ունի լիազոր իշխանութիւն կատարելու անմիջապէս ամէն ապահովագրութիւն կրած վնասները։

Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ ընդ. Գործակալ կ. Պոլսոյ եւ գաւառաց.

Դալաթիա, Գանգ Օթոմանի վարի քովը Վիքթորիա Հան, գետնայարկ թիւ 1։

ՓՈՒԼ ԴՈՐՄԱԿԱՉԻ Ի ԳՈՂԻՍ

ՌՈՒԲԷՆ ԱԲԻԿԵԱՆ Էմին պէյ խան թիւ 1 և 2 ՀԻՎԱՆ ԹԷՓԷԵԱՆ Տքնապլեան խան

Ջննիչ Րիսքներու (Inspecteur des Risques) Ա. ԷՆՓԱՓՃԵԱՆ

ՆԱՋՈՒՆԻ ԽԱՍՍԱՅ ՇԱՀԱՆԻ

Ազինէի Խասսայ Շահանէէ միւպայեա օլունմազ 30,000 չէքի հոթապ մէվգըի միւնագասայա վազ խրլտիկինտէն գըսմէն վէ եա թէմամէն իթասընա թալիպ օլանլարըն թէմինաթ ագչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէի միւտաթասրպէն Ազինէի ճէվիւէի միւշարիւէյհայա կէմմէլէրի։ 3—1

30 Նիսան 321

*** Ազինէի Խասսայ Շահանէէ միւպայեա օլունմազ միւթէնէվվիի ճամ իլէ քէֆէն էլպիսէ խըզնաթիւսի վէ մատանքօլ վէ տիւկէնա վէ սաբրէ մէվգըի միւնագասատա օլուպ մահը հալ ըսումինն Ղինայի ճուման իրթէսի կիւնի իհալէէ էվվէլիէսինէն իհթայա թալիպ օլանլարըն թէմինաթ ագչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէի միւտաթասրպէն եէվմը մէգթիւրատ նիհայէէ սաաթ օնա գասար Ազինէի ճէվիւէի միւշարիւէյհայա կէմմէլէրի։

1 Մայըս 321 3—1

ՁԵՐՄԱԿ ԵՒ ԱՌՈՂՋ ԱԿՌԱՆԵՐ

ԵԹԷ կ'ուզէք ազատ մնալ չատ մը հիւանդութիւններէ որոնք բերնի միջոցաւ կը փոխանցուին, եթէ կ'ուզէք ունենալ ձերմակ և առողջ ակռաներ, եթէ կ'ուզէք ապահովել ձեր բերնին, լինտերուն ու ակռաներուն առողջութիւնը, եթէ կ'ուզէք որ ձեր ակռաները չփխրին ու փտել սկսածներն ալ բժկուին, գործածեցէ՛ք

ՍՈՒԼԱԴԻ ՊԷՆԷՏՐԱԹԻՒՆ ՕԾԱՐԱԿԸ. ՓՈՇԻՆ ԿԱՄ ԽՄՈՐԸ

որ Բաւդէօրեան դրութեամբ պատրաստուած անուշահոտ և հականեխական է

լինտերուն մէջի միքրոբները կ'ընդդէմ, բերնին գարշահոտութիւնը կ'բուժէ, կոկորդին ու խռչափողին թարախային նիւթերուն ու բորբոքումները կ'անհետացընէ։ Անկէն սաստիկ ակռայի ցաւն իսկոյն կը հանդարտի Սուլադի Պէնէտրէթրի մէջ թրջուած կտոր մը բամբակով։ Բարիզի 1900ի Արուեստահանդէսին մէջ, ուր աշխարհի բոլոր ակռայի դեղերը ներկայացուած էին, Սուլադի Պէնէտրէթեան հարց այս ակռայի դեղերն անմահ հռչակուեցան, և այս կարևոր վարչութեան Տնօրէնն արուեստահանդէսին ժիւրիի անդամ անուանուելով, գերազանցապէս նուիրագործուեցաւ համբաւն այս արտադրութեան 26—12

ՖՐԱՆՔՖՈՐԴՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ 1865 ԻՆ

ՊԱՀԵՍՏՔ ԵՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՒԱՏՔԸ

35,000,000 ՖՐԱՆՔ

Թուրքիոյ համար Տնօրէն

Գ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Պոլիս, Բանկերը գլուխ Քաւաք Բ. յարկ

ՇԱՆՕՕ. — Ա.ա Ընկ.ը ծովային ապահովագրութիւն կ'ընէ նաեւ ցամաքի վրայ ամէն տեսակ ապրանքներու վրայ։ Գործակատարներ կը փնտռուին ամէն տեղ։ Դիմել Գործակալութեան 14

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ

1892 ՕԳՈՍ. 2/14 ԵՒ 1310 ՍԵՓԹԷՄԲԵՐ 20 ԹՈՒԱԿԻՈՐ ՁԵՐՄԱՆՈՎ

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Գալաթիա, Քարաքէօյ, Ենի խան և կամ հետեւեալ հաւատներուն. —

Մանճաճիլ Օսմ. կայս. Պանքային, Ենի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս ՄՄ. Ի. Սաաոք և Իօսիդի, Շէյխ Իւլ Իսլամ խան, Պահճէ գարու թիւ 10
Ըարուպիւն էֆ. Քէչէեան, Այ Սոֆիա Մագրդիւղ, Մ. Ա. Անժէլիսէս, կայարանի հրապարակ.
Գոլոը գիւղ, Քեամիլ էֆ., չուկայի հրապարակ.
Գոլոը գիւղ, Մ.Ա. Անդրիա, Մեծ ճատաէսի.
Պոլիս.— Միւնիր Պէյ. Սալթան Համամ, Թէրզագը խան, թիւ 8, Ա. յարկ և 9
Ս. Ադամեան, Գալաթիա, Իսայէթ խան
Ա. Եոանիտիս, Էրէնքէօյ.
Ապափ պէյ, Վէզնէձիլէր.
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.
Գալաթիա, Մ. Ա. Բիլտճից, թիւ 12, Թիւնէլ խան.
Գալաթիա, Մ. Եդիէն Քրէմէղի, Թէվֆիքքիլ Խան
Ռէբա, Մանճաճիլ Օսմ. կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռօսսի, Պէօյիւքտէրէ Ճատաէսի. թիւ 137.
Մեծ Կղզի, Ըէսուլ էֆ.
Բ. Սօմմարիբա, Բէյնօլք
Ժ. Քիլիարիտես, Գալաթիա Պարալին դէմ.
Մ. Այվէզոզլու, Պոլիս. Իհսան պէյ,
Քիւչիւք Իսմայիլ փաշա խան.

Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ 100—26

ՄԻՆԿԷՐ

ՀԱՃՈՒԱԾՔԻՉ ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANUFACTURING C°

Մինկէրի կարի մեքենաները գրեթէ անդէպ չինուած ըլլալով, իրենց ապահովութեամբ աշխարհի գնահատուած են ու ամէնքէրու ամէն կողմէ տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները դէրձիներն ու ճղոց խոհանոցները լոկ Մինկէրի մեքենայ ունեցած են գրեթէ։ Մինկէրի Ընկերութիւնն գործէ 400է աւելի պատուոյ վկայականի և չքազգեցում տարցած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Մուտանգիւղիր կայծակնագին Թաղքալոյ մէջ։

Մինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝ Ինքնայ, Շերեսի Ճատէսի, Գալաթիա Մեծ գործ։

Ինքնայ) Շեհտի Ճամիյ Պօն—Մաքրէէ գիւղը թիւ 343 և 343 գրկին.
Գալաթիա) Մինկէր Խան, Թիւնէլկին խուս.
Ֆրանգիայի ցայգանցին գիւղ.
Ֆրանգիայի) Մանկեան Հիւանդ թիւ. 2.
Ֆրանգիայի) Մանկեան Պայազիտ Բրաճկիյի Սիգարօնին գիւղը թիւ 13
Սկիւտար, Ձաղչի Պօղաս, թիւ 120.

Կանոնները գրաւանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն դնելով է Ընկերութեան կեդրոնական գործատունին կ'դնանալ Ինքնայ, Շերեսի Ճամբայ, թիւ 343 և 343 գրկին, Տէյլ Նիւզ Սարդիր Պէյ ուսեղը։ 50—28

QUINA-LAROCHE

ՔԻՆԱ ԼԱՌՕՇ

Սահմոքսի հիւանդութիւններուն դիմադրելու համար, թիւրկիները չատ անգամ կ'սախսրին կազդուրիչ դեղերու դիմել, և ընդհանրապէս Քինքինայի նախապատրաստութիւնն տալով զայն կամ գինիի և կամ ուրիշ ըմպելիքի մէջ լուծելով կուտան։

Աւելորդ է գոլեստ կարդալ Քինքինային, օրվհետև թիւրկիները ամէն օր կ'գործածեն զայն և հեռաւոր չենք կարծեր որ անոր բուժիչ զօրութիւնն ու հրաշալի ազդեցութիւնը չգիտցողներ գանուին։ Կարևորն այն է ոակայն որ իրր Քինքինայով պատրաստուած դեղ ծախուածները չատ՝ զուրկ են Քինքինային ազատուած բուժիչ յատկութիւններէն, անոր համար Քինքինայի ազդեցիկ հիւթը կեղեւէն գանելու, առնելու որտեղաց գաղտնիք մէ չատերուն համար։ Մինակ ՔԻՆԱ ԼԱՌՕՇ բուսած դեղն է որ կատարելապէս կը պարունակէ իր մէջ Քինքինայի բուժիչ հիւթն ու այժ ատաղ ազդեցութիւնը և չկայ դեղ մը որ ՔԻՆԱ ԼԱՌՕՇԻ չափ այժ տայ մարմնոյն։

Տղոցկան կիներու ակրութեան, ատամոքսի ակրութեան և փսուտութեան համար աքանչելի դարման մ'է ՔԻՆԱ ԼԱՌՕՇԸ։ Կ'բուժէ նաև անօրինութեան ամէն տեսակ հիմնապէս եւ արագապար բուժելու համար պէտք է գնծածել ՔԻՆԱ ԼԱՌՕՇԻ ՓՈՂՈՑ. ՏԱՒԱՐՆ տեսակը։ Մէկ խօսքով այժ ատաղ ամէնէն զօրաւոր դեղը ՔԻՆԱ Լառօշն է։ Կեղծերէն զգուշացէք։ Դեղագործներէն ու մեբրանօզներէն անկեղծ ՔԻՆԱ ԼԱՌՕՇԸ փնտռեցէք։ 35—15

ՔՕՆԵԱՓ ՊԱՐՊԱՐԷՍՍՕ Մ. ԵՂԲԱՐՔ

Պարպարէսօ Մ. Եղբարք յունական քօնեաքը գոնա խաղողի արտադրութիւն է օգտին ձարտարապետական հակայ գործարանին հիմնուած է 1840ին և փոխանցուած է իրենց հօրմէն։ 1875 և 1888ի յունական արուեստահանդէսները, 1889 ի Բարիզի, 1894ի Շիքագոյի ամերիկեան, 1895ի Օտաոի և 1900ի Բարիզի մեծ արուեստահանդէսները վկայուած են որ Պարպարէսօ Մ. Եղբարց ժառանգաւոր պատրաստած քօնեաքը թէ՛ պին է թէ՛ ընծիր և ի հաստատութիւն՝ վարձատրած են պետականակ մրցանակներով, նոյնը կ'հաստատեն նաեւ մեծահարգի բժիշկներու և քիմիագէտներու վկայութիւնք։ Պարպարէսօ Մ. Եղբարց քօնեային արտադրութիւն ստացող է Քանչ, քանի որ հանգամանօք է այն և ապահովք առաջին տարիքնի, մրցանկերներուն հետանձ ջրգեալ չէ։

Մայն վաճառատան մէջ կ'ծախուի նաեւ, չինա հղկելու համար բնաւ չատ օգտակար ջանքերէ, Ձուճատանի ընծիր չինա և հնչեղական բերքեր, արտադրութիւններ ու ձեռագործանքներ։

Մենաղործական պատիւ) Աղթամ Նահ Ս. Փրկչի 50—36
) Հայկազեան արքայական ասն Ն. վեհ. Ճանճատանի Քաղաքացին
Ամէն յանձնարարութեան համար դիմել, Աա Տ. ԱՒԱՆԱՍ Ս. ՔԱԼՕՔՐԻՍՔՕ
Կ. Պոլիս. Ներկայացուցիչ Թաղքիոյ Կալաթա

ՊԱՅՄԱՆՔ "ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ„Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԵՆԵԻՆ	6	Մէկ
ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	2	»
ԵՕՄՍՍԵԱՑ	1½	»
ՏԱՐԵԿԱՆ » ՀԱՍՍ ԹՈՒՂԹԻ ՎՐԱՑ	7	»
ՋԵՌՔԷ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ	20	ֆր.
ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺԵՆԵԻՆ ԲՕՍՓ—ԼՕՓԱԼՈՎ	12	Ղ.
ՏԱՐԵԿԱՆ » » »	7	Մէկ.
ԱՐՏԱՍԱՀԱՇՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ	26	ֆր.
» ՎԵՑԱՄՍ. 16. ԵՕՄՍ.	9	»
» ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՍ ԹՈՒՂԹՈՎ և ամիսեցիայ Ըպլաթարով	40	»

Օսմ. լիրան 108 ղրշ.— Ասել. լիրան 119 ղրշ.—20 ֆր.ոնդան 9¼½ ղրշ.ին

Ես Բրիդին 55 ղրշ.ին փսի կրնան առնուիլ

Նոյն դրամախ Կ. Պոլսոյ և Գաւառաչ համար ԱՆՆՏԻՐ. ՄԻՇՏ ԿԱՆԱՒԻ

Նամակի փուլ կ'ընդունինք՝ 20 հատ 1 ղրշ.ոց բօստայի փուլը 20 ղրշ.ի հաշիւով, և մի միայն ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԱԾ ՆԱՄԱԿՈՎ։

Հասցէի փոփոխման համար անհրաժեշտ է ղրկել երկու ղրշ., նամակի փուլով։

Բօստայի ծախքը մեր վրայ է, Բօստա—Լօքալէն գաւառ։ Իսկ դրամին առաքման ծախքն և ժամիսի տարբերութիւնն առաքողին վրայ կ'ն։

Չէքերուն և Փոս'' գրեալն վրայ, պէտք է որ առաքողն ինք փակցուցած ըլլայ 20 փարայի օրինական դրոշմը։ Ապա Թէ ոչ՝ երբէք Թերթ պակաս կ'ղրկուի։

Նամակագիր, մայրագաղաքէն կամ գաւառէն ղրկուած Ազդերը պէտք է դրոշմուած ըլլան քան օրինի։ Ապա Թէ ոչ՝ չենք տպուիր։ Եկեղեցական ու քարեգործական Ծանուցումները գէրծ են դրոշմի տարբէն։

Պոլսոյ և գաւառի մէջ, ամէն վճարումները միայն վաճառական են օրգ կ'ըլլան ի փոխարէն Ձգարանին պետականակ Թղթակին՝ տարաբաղուած Տնօրէնէն, ու կընքուած Լրագրին տեսչական կնիքովը։

Գանան Թերթ կ'ղրկուի ամէն անձնց որ վերոյգրեալէն տարբեր տեսիլ հաղուած ըլլան իրենց ղրկած դրամները։

Բաժանորդ գրուելու և դրամը ղրկելու ամէնէն դիւրին կերպն է՝ մանաւանդ բօստայ մը առնել, որուն բոլոր ծախքն է 20 փարա մինչեւ 100 ղրշ.։ Նամակ գրելու պէտք չկայ։ Բաւ է մանաւանդ բօստային կարգնին ամսին նշանակել բաժանորդին անունը, հասցէն, Թուականն ու գումարը։ Դրամը մեզ կը հասնի, և Թերթը կ'ղրկուի, անվրէպ։

Ապառիկ յանձնարարութիւնք Ձեր ԴՈՐՄԱՒՈՐԻՒՐ։ Ձեզորգամած բաժանորդներ Թիւնք ՕՐՆ ՕՐԻՆ կ'գադրին, ծանօթ Թէ անմանօթ, որի՛ ալ պատկանին։

Գաւառացի բաժանորդները լաւ կ'ընեն ուրեմն Եթէ կանխաւ հատցնեն բաժնեգիները, կամ կ. Պոլսոյ մէկը ցոյց տան որուն դիմաւ պարտաւորութիւն առած ըլլան վրայ ես։

Գործակալք պատասխանատու են իրենց ներկայացուցած բաժանորդներուն համար։ Ծուլուժ գադրեցնել չեն ուսած Թերթին առաքումը, բացած պատճառներին իրենցմէ կ'պահանջուի։

Հին Թիւերը սովորական գնով չեն ծախուիր։

Ջապաստ ձեռագիրներն ետ չեն տրուիր։

ՄՕՍ

ՇՈՒՏՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ և ապրանք փոխադրող չոգենաւեր

Ա. կոչէ	Բ. կոչէ
Սէամ	Նայդօքրիս
Մինիա	Էմէլթօն
Բաւիսթս	Պուտքիս
Թէյլըր	Մօէրիս
Նարպօն	Ֆայէլի
Նավարին	Ֆարօս
	Թիպս

Առաջին կարգի չոգենաւերը չատ հանգամանէ են. նաեւ մէջնուն ընդարձակ սենեակներ ունին, եւ կարգաւորութեամբ կ'ղեկավարուին և կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին։

Երկրորդ կարգի չոգենաւերն ալ ամենապատիկ Թուով ճամբորդներ կ'առնեն, բայց տեսչուհի չունին։ տղերքին կ. Պոլսէ Լիվըրուլ Ա. կարգի գինն է 15
» » » Բ. » » » 11

կ'ինդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց և Ղալաթիոյ մաքսի հատնելու համար իրենց հրահանգները տան չոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի և Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. Ռիթթլ և Ընկ. Գործակալք
Ռիթթլ խան, Գանճէ գափու, Պոլիս
ՁԵՐՄՈՒ ՄՕՍ ԸՆԿ.
50—20 31 Ձէյմս Սդրիդ, Լիվըրուլ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

"ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ„Ի

ՎԵՐՋԻՆ ԵՕՔՆԵԱԿ

ԱՐՄՏԻՒ

ՑՈՐԵՆ. — Գիները նոյն։ Շաբթուս մէջ հասաւ 25,000 գրիւ Անատոլուէ։ Աղացման գիներն են 5 ղրշ. ամէն տեսակ ցորենները 100 օխան։ Ձերմակ ցորեն էքսդրա՝39—39½, Ա. 38—38½, Բ. 37—37½, խառն՝ 34—35, Ձալաթրիը՝32—33, Սմիռնա խառն՝—, կարծր չէքսդրա՝ 40—41, Ա. 37½—38, Բ. 36—37, Ռումելի՝ Ա. կարգ՝ —, Բ. — փարա օխան։

ԱԼԻՒՐ.—Շաբթուս ժամանեցին Օսմեան չէ՝Մարսիլիայէ և Վառնայէ 5,670 պարկ։ Ռուսական ալիւրներուն վրայ չարունակ խնդրանք կայ։ Գիները են՝ Օսմ. ոսկին 100 ղրշ.էն.—Էմմանուէլ Վայնըթայն մարքա.— Օֆեսայէ Լոպցէ.—(75 քիլօ պարկը)— Թիւ 000՝ 121, 00՝ 115, 0՝ 111, 1՝ 98—100, 2՝ 96—98, II՝ 86—87, 3՝ 84, III՝ 78, IIII՝ 74—75, 5՝ 69։— Բէրտեանէ Լոպցէ.— (75 քիլօ պարկը).— Թիւ 1՝ 88, 2՝ 86, 3՝ —, III՝ —, Պուքրէյ՝ Nº 1՝—, 2՝ 72—73, 6՝ —, Կալաց՝ 4,5՝ —, 6, Ա՝ — Վառնա, Nº 2՝ 72½—73, Ա, Բ՝ Nº 2՝ 73, Մոթոզ՝ —, Nº 2½՝ —, Պուլկար, Nº 1՝ —, Բրըմա՝ 68—69, Բրըմա տեղական՝ 70—72, Բրըմա՝ առոքին տեսակ՝ 66—68, Շումլա Nº 2՝ —, Մարսիլիա՝ կակուղ՝ (չկայ), Մարսիլիա՝ կարծր 62—64, Մարսիլիա՝ 1 —, Վիօլաթօ՝ 4/5՝ 79, Վիօլաթօ՝ 6՝ —, Ալէքսանդրովքա՝ 000՝ 86—87, Ալէքսանդրովքա՝ 79—80, Ալէքսանդրովքա՝ Nº 0000/000՝ 87—88, ռուսական զանազանք՝—, Անագրա՝ 1՝ 96—97, Ա՝ 73—74, II՝—, 3՝ 78—79։

ԼԱԶՈՒՏ.— Հրապարակն ոգեւորուած է։ Սահմանափակ վաճառումներ եղան. արտածութեան համար 28—30 փր.։

ԳԱՐԻ.— Գիները կ'բարձրանան։ Վաճառուած 2500 քիլէ։ Գիներն են էքսդրա՝ 29—29½, գաթիջուրի տեսակ 28—28½ փր., եէմլիք 26½—27 փր. օխան։

ՀԱՃԱՐ.— Հրապարակն հանդարտ է. գործ չկայ։ Գիներն անուանական։ Օխան — փր.։

ԼՈՒՒԻԱ.— Գիները հաստատ են և կ'բարձրանան. այս չաթթու վաճառում չեղաւ. Սև Ծով՝ 100 օխան 170—180, Սեվաստիկ՝ 225 ղ.փ.։

ԹՈՋՆԱՒՈՐ.— Գիները կ'իյնան. գործ սահմանափակ, տեղական սպառման համար. Ռոտոզօ՝ 72, արտածման համար՝ 68 փր.։

ԿՏԱԽԱՑ.— Հրապարակը տկար է. գործ չատ քիչ. գին՝ 49—49½ փր. օխան։

ՎԱՐՍԱԿ.—Հրապարակն հանդարտ է. գործ չկայ. գին՝ Մարմարա՝ 24½—25 փր. օխան։

ՍԻՍԵՒ.—Գիները հաստատ են։ Օխան 40—41 փր. Անատոլուի տեսակները, 55—60 Պալըքէսէր, — Դարդանէլ։

ԿՈՐՆԿ.— Հրապարակն ամուր. 40—41 փր. օխան։

ԲԱԿԼԱՒԱ.— Առուծախ չեղաւ. 26 փր. օխան։

ԳԱՂԹԱԲԵՐՔ

ՇԱՒՐԱՐ.—Գիները կ'իյնան։ Աւստրիականն 110 ղր. և ռուսականն 95 ղր. կնդիները. փուլ՝ 110 ղրշ.։

ՀԱՀՈՒԻ.— Գիները նոյն։ Ժամանում 250 պարկ։ Գիներն են եէմլիկ՝ 1300—1400, Ռիօ A և B 575—650 ղր., C և D 650—690, Կուարա 750—850։

ԲՐԻՆՁ.— Հրապարակն հաստատ է։ Ժամանում 5000 պարկ Ռանկունէ և Ծիգպատսէ։ Գիներն են՝ Ռանկունէ 111—112, Եգիպտական Մահատէ 70—80, և ձաբոն՝ 130—170 ղրշ., Րիզոն՝ 42—42½ ֆր. պարկը։

ՔԱՐԻԱՂ.—Հրապարակն հանդարտ է։ Գիները կ'իյնան։ Ժամանում չկայ։ Ռուսականին մնացուկը (երկու Թիթեղ) 23 ղրշ. դռանդիքով, և 2 Թիթեղ 21 ղրշ.։ Պոլսոյ մէջ մնացուկը 27½ և 2 Թիթեղ (դիրքն) 25½ ղրշ.։

ՍԵՒ ՊՂՊՂ.— Օխան կ'արժէ 8—9 ղրշ.։

ՄԵՏԱՂՔ

ԵՐԿԱԹ.— Շաբթուս բաւական գործ եղաւ. վաճառում 200 Թօնս։

ԱՆԱԳ.— Ժամանում չկայ։ Գիները կ'բարձրանան։ Կենդիներ՝ 990 ղր.։

ԹԻԹԵՂ.—Հրապարակն հաստատ է։

ՊՂԻՆՁ.— Գիները բարձր կ'բռնուին։ Լոնտոնի մէջ Թօնս 67¾ ոսկի է, Պոլսոյ մէջ՝ օխան 11 ղրշ.։

ՉԻՆԿ.—Գիները հաստատ են։ 100 օխան 450 ղր., հնչուն դրամով, Լոնտոն՝ 24 ազնըլին։

ԳԵՏՆԱՄՈՒԽ

Տեղական ածուխներուն կացութիւնը քիչ մը հնկաւ. Քարաքի Ա. 19/8—19/11, Բ. 18/5—18/11, Դ. 17/8—18/2, Նիւքասըլ, Զօնկուլտաք՝ Ա. 16—16/6, Բ. 15—15/6, Գօղլու՝ 14/9—15, Ձամլը՝ 14/6 —15, Բիւլմիլի՝ 14/9, Դանթիլի՝ 16/6—17. փուլի՝ 7/6—9։

ԱԼՔՕԼ

Հրապարակը տկար է և գիները կ'իյնան։ 81 տակառ եկաւ Ռուսիայէ։ Գիներն են Օլատօքաք՝ 34—35, Թէրէսէնքօ 36—37, Երկրորդական՝ 36½—37½, Թօդքիսօ՝ 32—34, Ձարտըրից՝ 38—38½, Հօրտաքօվքա՝ 37—38, Պար՝ 38—39, Սիրօֆ—օխան 1 օսմ. ոսկի։

ԱՐՏԱՀՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՒՆԹԻՒՐ

Թասլիէ.—50 հակ, Տէրի (Բէսթահա), Տողղատ, 14 ղր. 35 փր.—16 ղր. 7½ փր.։

ԱՖԻՕՆ

Կնախէչէրքան.— 25 մնտուկ, Զիլէ, Տողղատ, 118—125 ղրշ.։

Հօլքդան և Ընկ.— 43 մնտուկ, Բոնա, Զիլէ, 102—106, 113 ղրշ. 20 փր.—118 ղրշ.։

Հէմէն և Ընկ.— 12 մնտուկ, Նայլը խան, Քարահիսար, 103—106 ղրշ. 20 փր։

Հոֆմըլ և Ընկ.—2 մնտուկ, Պիլէճիք, 103 ղրշ.։

Ոլիվան և Ընկ.—9 մնտուկ, Կէյվէ, 100—103 ղրշ.։

Մօրտանճեան.—6 մնտուկ, Մալաթիա, 100 ղրշ.։

Թօթանեան.—33 մնտուկ, Կէյվէ, Մալաթիա, 95—100—107—110 ղրշ.։

Զօլֆօ Օղլու.—8 մնտուկ, Մալաթիա, 105 ղրշ.։

ԲՈՒՐԴ.— Հրապարակն անփոփոխ է. վաճառումներ եղան։ Գիներն են՝ Գասապ—պալի Ա. օխան 7½ ղր., Բ. 7—7¼ —7, Դրբամ Անատօլու՝ 6½—7 ղր. և Դրբամ Ռումելի՝ 6½—7 ղր.։

ՄԵՏԱՔՈՒԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ.— Հրապարակն անփոփոխ և հանդարտ է։ Գիներն ամէն տեղ հաստատ են։ Լիմնի մէջ գիներն են Սուրիա Ա. 8/11 ֆր. 41, Պրուսա—Պաղատա, էքսդրա՝ 13/15 ֆր. 41, Սուրիոյ օրկանաչէն (կրկնտոր) Ա. 19/21 ֆր. 45.50։

ԹԵՄԱԿԻՈՑ մշակել գեաւին էր 1904ին, 1,802,003 սդրեմ (1 սդրեմ=1/10 հէքդար)։ Ցորեն կ'մշակուէր 1,071,050 սդրեմի վրայ, գարի՝ 287,955 սդրեմի վրայ, եգիպտացորեն՝ 165,849 սդրեմի վրայ, ծխախատ՝ 48,683 սդրեմի, բամբակ՝ 2,410 սդրեմ, բրինձ՝ 280 սդրեմ վրայ, ճակնդեղ՝ 13,050 սդրեմ, իսկ մնացեալ հողերու վրայ կ'մշակուէր այլ և այլ արմաթք։ 71,245,526 օխա ցորեն արտադրուեցաւ, գարի՝ 17,912,288 օխա, եգիպտացորեն՝ 19 միլիոն 422,545 օխա, ծխախատ՝ 2,615,486 օխա, բամբակ՝ 26,460 օխա, բրինձ՝ 15,600 օխա, չաքար՝ 639,600 օխա։ Աւստրիկ ձեռք բերուած գումարը.— Ցորեն՝ 21,373,657 տրախմի, գարի՝ 3,582,597 տրախմի, եգիպտացորեն՝ 3,884,709 տրախմի, ծխախատ՝ 6,277,166 տրախմի, բրինձ՝ 12,480 տրախմի, բամբակ՝ 50,274 տրախմի, չաքար՝ 1,087,330 տրախմի։— Համագումար՝ 39,861,709 տրախմի՝ հողագործական արտադրութիւններէ։ Թեսալիոյ մէջ կայ 23,443 հողագործ ընտանիք։

ՄԵՏԱՔՈՒԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Աւստրիկ մէջ ի՛նչ եղած է մետաքսի արտադրութիւնը վերջին 10 տարուան մէջ։

Տարի	Ալեմպեան Թրքոյ	Աբխազիա Թրքոյ	Մէկտեղ Աբխազիա Թրքոյ
	Քիլօ	Քիլօ	Քիլօ
1892	3,897,000	991,000	8,650,000
1893	5,156,000	1,343,000	8,473,000
1894	4,702,000	1,244,000	8,421,000
1895	4,287,000	1,123,000	8,845,000
1896	4,263,000	1,388,000	9,545,000
1897	384,000	1,346,000	9,583,000
1898	3,866,000	1,479,000	10,342,000
1899	4,277,000	1,784,000	11,687,000
1900	4,408,000	1,766,000	11,037,000
1901	4,172,000	1,894,000	11,986,000
Համագումար	44,850,000	1,845,000	
Մ. Նահանգք	15,940,000	610,000	
Քանատա	1,990,000	130,000	
Աւստրալիա	1,110,000	55,000	
	63,800,000	2,640,000	

Ֆրանսա 39,883,783, Իտալիա 34 միլիոն, Սպանիա 16,600,000, Աւստ. Հունգարիա 7,130,000, Բօրդուալ 4,800,000, Զուիցերիա 700,000, Ճունատան 800,000, Միաց. Նահանգք 1,100,000, Արժանդին 1,510,000, Թուրքիա 1,800,000, Գերմանիա 2,100,000, Պուլկարիա 2,300,000, Ռուսիա 2,300,000, Չիլէ 2,300,000, Ռուսմանիա 2,700,000, Սերպիա 3,666,000 հարիւրաւորք։

ԲԱՄԲԱԿԻ ՄՊԱՒՈՒԻՄԸ. — Մեծն Բրիտանիա 724,000,000, Ծամաքային Եւրոպա 1,152,970,000, Միացեալ Նահանգք 908,439,000, Ուրիշ երկիրներ 461,550,000 քիլօ։

ԿԱՓԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Աւաջիկ կաֆի արտադրող գլխաւոր երկիրները.—

	Կալիքան Ընթ	Աբտաքը. (Ֆրանք)
Անգլիա	3,950,000	200,000
Ֆրանսա	5,000,000	200,000
Գերմանիա	8,950,000	300,000
Ռուսիա	10,000,000	350,000
Աւստրիա	6,000,000	170,000
Իտալիա	2,400,000	145,000
Շուէյտ Նորվ.	2,300,000	80,000
Սպանիա և Բօրդ.	1,300,000	50,000
Տանիմարքա	1,050,000	60,000
Հոլանտա	900,000	120,000
Պելժիա	800,000	60,000
Զուիցերիա	800,000	70,000
Ռումանիա	1,200,000	20,000
Սերպիա	300,000	10,000
Թուրքիա	300,000	1,000
Համագումար	44,850,000	1,845,000
Մ. Նահանգք	15,940,000	610,000
Քանատա	1,990,000	130,000
Աւստրալիա	1,110,000	55,000
	63,800,000	2,640,000

Ֆրանսա 39,883,783, Իտալիա 34 մի-